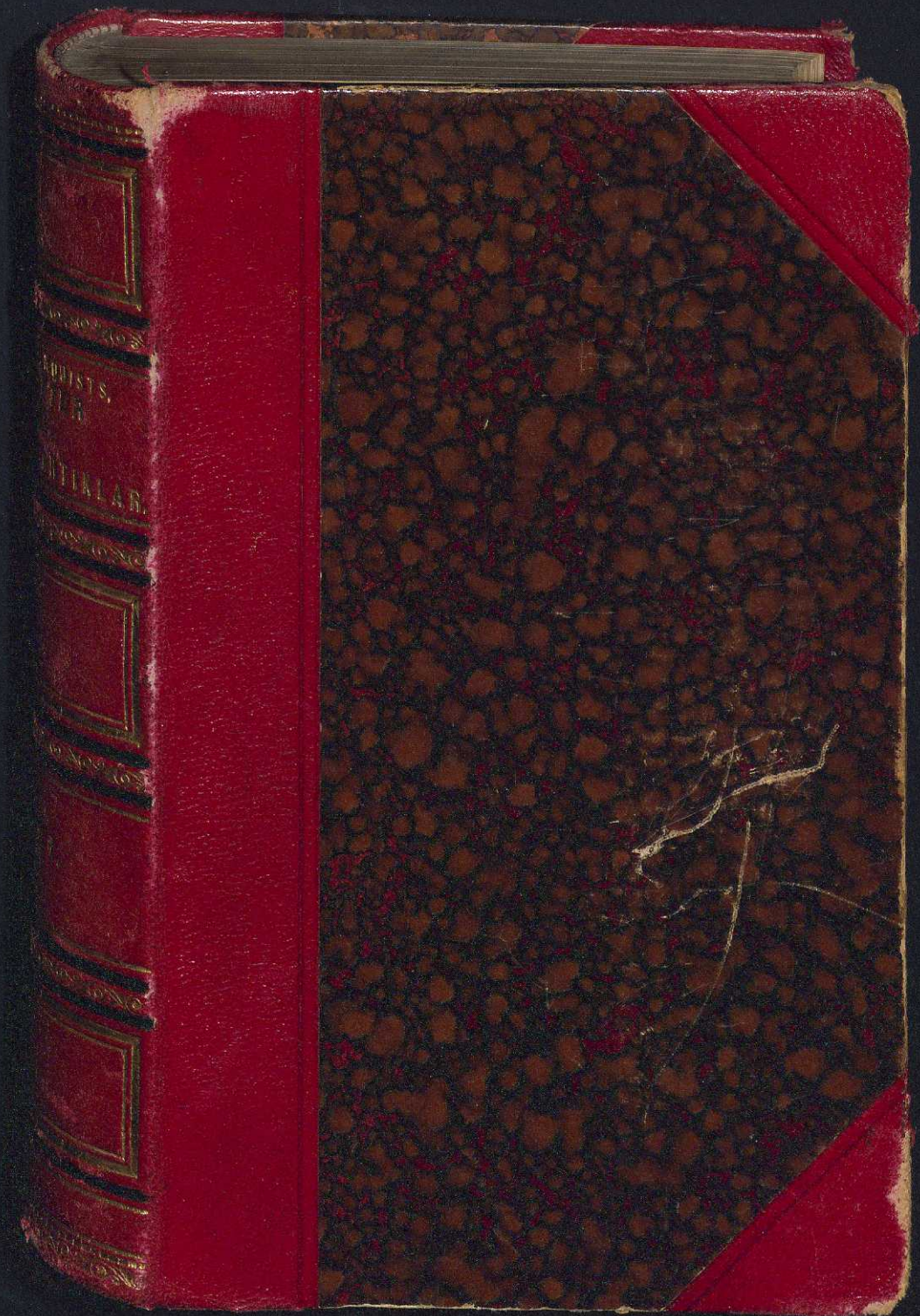

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

CRISTIANI
SACR
LITURGIA

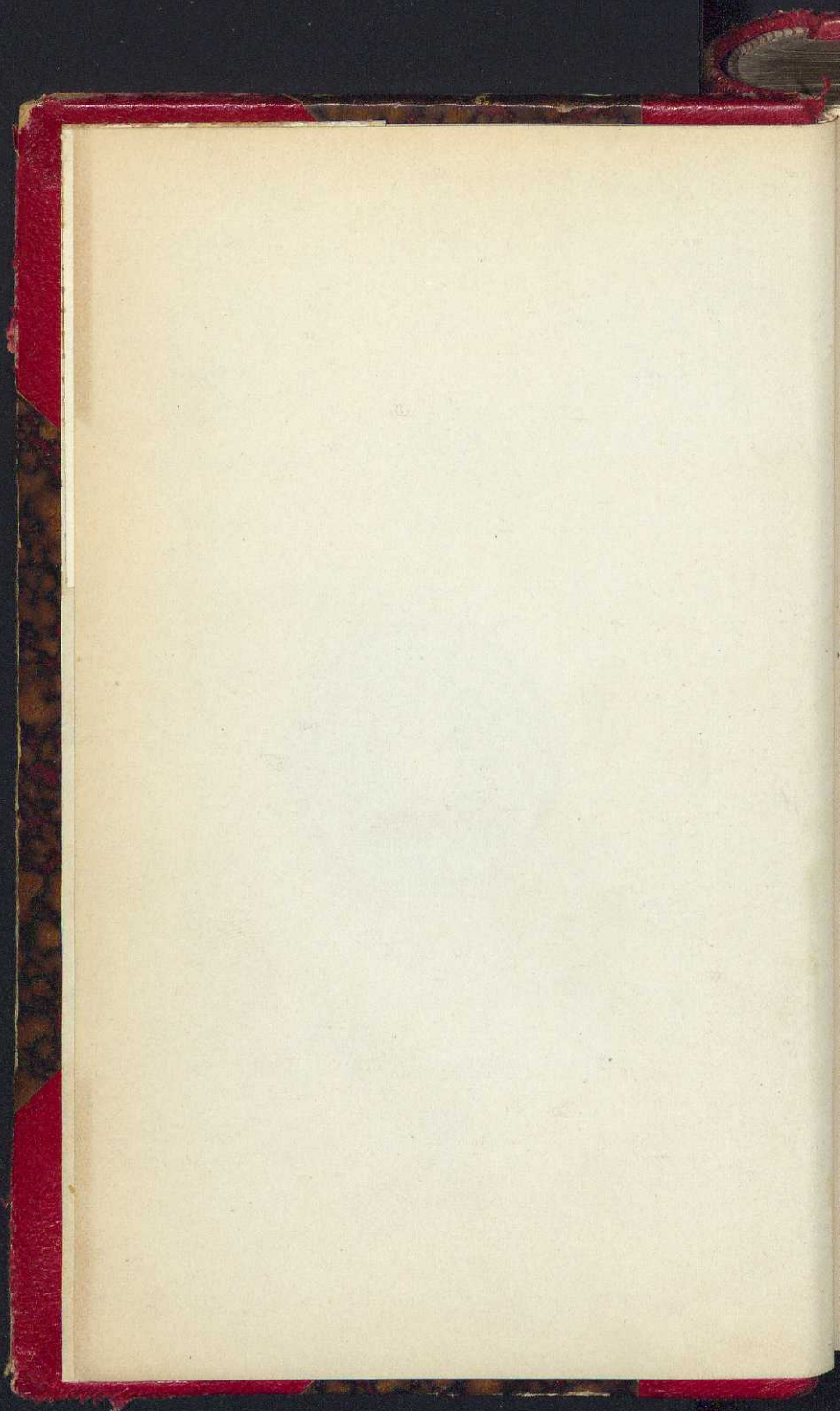

Allmänna Sektionen

Polygr.
Sv.

Utlånas ej

Danska folktinget nedergjort
af Gotheborgsposten.

Den här på stället föga kända, men stundom likväl på sitt sätt märkvärdiga tidningen Gotheborgsposten, der på stället i familjäre ton äfven kallad Backmanshon efter sin förläggares namn, för öfrigt en själsfrände, såsom det tyckes till Morgonbladet och Stående under samma beskydd som detta stitnämnda, har i sitt nummer för den 21 denne varit ut mot det danska folktinget, med en den mest löjliga ansträngning af vrede och grimaser. Utå danska representationen har nemligen uppstått frågor dels om fri religionsöfning, dels om införandet af så kallade Borgerliga äktenskap, det vill säga att man och qvinna kunna inför civil auktoritet ingå förening till äkta makar utan att dertill

behöfas vigas af prästen. Detta har nu fått Gothe-
borgsposten nerver i den förfärligaste skakning.
Förmodligen okunnet derom, att enligt svenskt
lag vigelsen icke är erforderlig till äktenkaps gällig-
het och att således här till största delen redan fin-
nes och i mer än ett sekel funnits hvad som nu
förefås i Danmark, ehuru det sällan begagnas,
har den på gamla dagar omsända Gotheborgs re-
daktionen på ett ställe kallat de omnämnda för-
sägerna i danska folktinget för ett nedligt för-
tag, på ett annat 'den djävuliska anläggningen',
och fjärfva artikeln's öfverskrift är: attentats på re-
ligionen och moralen i Danmark.

Detta allt kunde numera gerna hafva fått på-
sera oanmärkt, om icke Gotheborgsposten hade grun-
dat sina anathemer på lögnaktiga uppgifter om
hvad som förefallit i folktinget. Sådana fönter

kan det vara en pligt för prästen att i tid söka upp-
 daga, emedan meningen hos den som skrift om an-
 fallsets införande i Göteborgstidningen, icke lär
 vara att det skall granskas der, utan troligen
 vidare eftertryckas i Åborgsbladet, Siden, kanske
 ock Posttidningen, på det man sedan må kunna
åberopa sina egna lögners såsom bevis på demokra-
tiens öfverdrifter, m. m. i enlighet med den vanli-
 ga taktiken på det håll.

Så s. v. påstår i Göteborgartikeln, att man vill
afkaffa vigseln, ehuru derom aldrig med ett ord
 varit fråga, vidare att icke blott tillåta för religions-
 öfning (- hvilken jäsa i vispa zelotus ögon-) utan
 äfven låta det bero af föräldrarnas fria vilja att
 låta ingen religion bibringa sina barn. Ny ofan-
 ning! På visst sätt är detta sednare just tvad som
 eger rum här i Sverige i följd af vara ruvarande

kyrkliga inrättningar, som ganska litet komma
den fattige och ringare till godo och med sina stora
dogmatik icke hafva något annat att bjuda på i
och för en religiös moralisk uppfostran, än de magra
och till sin form föräldrade husförhören. Men hvad
den i Danmark äfven bragta frågan angår, är ju
huruvida den egentliga skolorundervisningen skall
göras till sekulär, det vill säga vara skild ifrån un-
dervisningen i någon viss religionslära. Detta är
då ingenting annat, än hvad som redan finnes
införd i flera andra länder, och som i England has-
de med upplysta statsmäns åsigter för sig, det in-
refattas med andra ord endast, att låta skolan och
kyrkan vara och blija, hvad de till sin natur äro,
svenne hvar för sig lika viktiga elementer i sam-
hället, men som icke därför behöfja sammanblan-
das med hvarandra, utan besörja hvar och en sitt

fack, hvarigenom enligt den vanliga naturlagen
 för arbetsfördelning bäddas förmodas skolas twar
 för sig bättre uppfylla sina äligganden. Det må
 vara en serpkild fråga om kyrkan till sju väsende
 är så liten, att den icke mötvaras sju kall utan att
 krafva skolan till hjälp och inkräkta på dess område,
 men åtminstone kan man väl icke kalla en äfvel,
 som har fidehvarfrets ädlaste och mest upplette män
 för sig, för en djupulrik anläggning. Det är att sätta
 oss allid för långt tillbaka i tiden, ända bortom re-
 formationen. —

Ur Aftonbladet 1857. N: 2.

"Den parlamentariska styrelsen."

Åfett par artiklar i Tiden för den 25 och 27 Januari, ger man att det reaktionära och ultrakonservativa partiet, som denna värdeiga organ representerar, far allt mer och mer mod till sig, så att, då det förut nöjde sig med att ifrå mot demokratin som sådan blott, det nu äfven anser sigjället vara inne att stiga ut tjeget än ytterligare genom anfall på det parlamentariska statsrådet i allmänhet, hvilket vill fåga det samma som anfall äfven på den konstitutionella monarkien, tvärinom en parlamentarisk styrelse har sitt hem lika väl som inom en republik. Uppriktigt sagt, måtte man lyckoriska sig öfver denna öppenhet hos det antinationella koret, enär den lemmar en bekräftelse på den fondens, och egentliga mening som vi alltid anmärkt hos det samma, att nemligen egentligen arbeta för absolutismen, om

också omklädd med ett kunnigt öfverdrag af lagbundna
 former. Likväl har den hederliga Tiden icke ännu
 kott sig om att trada helt och hållet obetäckt ut
 i publiken, utan försigtigt påhängt sig ett jukonlöf,
 till gömmande af något, som den förmodligen
 först längre fram ämnar presentera för publikens
 mera ohöjdt. Jukonlöftet utgörs denna gång af
 tidsskriften *Edinburgh Review*, och artiklarne, som
 skola utföra attacken på den konstitutionella mo-
 narkien, ha på sin öfverskrift: Om parlamentariska
typer.

Det hela går ut på att visa hvilka besvärigheter
 det har med sig för ett lands regering, då den nöd-
 gas göra affende på nationens genom de offent-
 liga män uttalade önskaningar, behof och vilja. Att
 också obehaget häraf måtte vara stort nog för en au-
 tokrätisk herrskare och för hvarje regering, som icke

älfkar erkänna någon annan rikhet än sin egen,
 eller följa andras råd och impulser än den oinskränk-
 ta herrskareviljan, är ganska tydligt och behöfde
 inga långa demonstrationer för att läggas i dagen.
 Men då detta, som utgör den innersta tanken hos
 Fräkotoriet, ej kan så rent och simpelt framställas
 — åtminstone icke ännu — så måtte det parla-
 mentariska väpnade skildras såsom många oför-
 delaktigt för landet och folket gjelvas. En nation
 förstår aldrig sitt eget bästa, det är Tidens grund-
 sänke: folket är alltid dumt eller isfket, och dess
 offentliga män — de måtte samit och synnerligen
 vara skojare, hvilket redan är afgjordt blott genom
 den omständigheten, att de icke blifvit utsedda af
 regeringen själf och ensam. Entigt denna logik sin-
 nes egentligen intet annat stycke, som duger,
 än det rycka, man kan väl så omflaga och för artig-

hets, skulle tala godt om den engelska, liksom, mutatis
 mutandis, om några andra konstitutionella stater
 (h. ex Belgiens) styrelsefätt, i bottenen utgör detta dock
 i Tidens tanke allenast ett mixtum compositum af
 sannt och falskt, af godt och ondt. Sj i England,
 liksom i Belgien o. s. v., måtte alltid något offende
 göras på folkets man, antingen såsom direkta natio-
 nalombud i underhuset och kamrarna, eller såsom
 talare, författare, publicister, m. m., det vill säga, som
 indirekta bollar af nationens tankar, meningar
 och vilja. En slikt halft-om-halft styrelse, som skilja
 sig från den rena och oberörda autoriteten
 genom att icke, i allt kunna på bara sig ät som den
 behagar, utan som för att nå sina syften, nödgas
 med intriger, mutor, förspeglingar och illusioner
 af allehandas slag narra folket steg för steg: hela detta
 bråkiga och bedragna regeringsfätt, med ett ord,

är, mena de, den parlamentariska Typellen. —

Vi skulle väl icke fatta oss stort vid den om-
 talade nämnde Fidsartikeln, då den i sigelva serket in-
 si fet annat innehåller än förut allmänt bekanta
 — förlitänkefä² och reformemanger af dithörande
 v. kulor. Men ^{fä} som det emellertid borde vara läsa-
 — att se hvilka fager det ultra-konfervativa Kote-
 ri ansette klokast att begagna vid detta tillfälle,
 de på skola vi upptaga några stycken ur de omtalade
 de Review-artiklarna, och med samma tilliäta oss illu-
 ta dessa dem med en och annan not i form af an-
 ty märkning. Sålunda borde det icke heller vara all-
 v. delis ur vägen att såsom ingrep på detta skälet,
 de hvarför befogde Koteri just nu tar på sig den ä-
 regnabla skipraden, att egentligen vilja bekrija den
 ne parlamentariska Typellen endast för att dermed
 an göra det fackars goda folket en stor tjembt. Detta

Skäl är den infedda nödvändigheten, att söka på något sätt bortskapa allt det förhatliga, som riddarhus- och presteståndsmajoriteterna öfver hela landet nyligen ådragit sig genom det ihärdiga och irrationella motståndet emot representationsreformen.

Då denna reform till sitt hufvudsyfte har införd det af en parlamentarisk styrelse i samn och stark mening, i stället för den blott illusoriska, som hithithäro varit förhånden i Sverige, så måtte själva det representativa systemet eller parlamentarismen som sådan nedsläpas, och dess skadlighet för folket inspredikas, så det ingen måtte förja öfver uppkopret med representationsreformen, eller frykta att dettas uppkopsmän uppsätta sig med ett bedröfligt arbete. Sj. hvad det beträffar, att det förhatliga för riddarhus- och presteståndsmajoriteterna skulle minskas genom den omfattandigheten, att afseu bondeståndet

— således riksdagen med demokratiska element-
 för sin del biträde de förns åtgärd med represen-
 tationsreformen undantaget, så vet man
 numera tillräckligt att detta skedd af helt mot-
 satta grunder, nemligen under den första samlingen,
 att det tvitande förslaget allt för litet tillfreds-
 stälde de billiga anspråken på ett representativt
 samhällsfrick. At reformernas motståndare gerne
 önska denna ganstka betydelsefulla omständighets
 förbisedd, och för all del vilja ha på bondeständets
 betraktad, såsom en trogen Bundesförvandt i kam-
 pen mot verkliggörandet af folkets politiska rätt-
 tigheter, kan man lätt begripa, och finner det oför-
 säktast uttalad i frih. Palmstjernas nyligen på-
 da ythande på riddarhuset i frågan om bondestän-
 dets sekretinare, nemligen om den "atertjint" adeln
 borde härvid göra bönderna, för det handtag de för-

utgjord adeln i reformfaken. Arvar och en vet, att i
 friden mot en förbättrad framtid för Sverige står
 riddarhuset med prästeståndet vid sin sida. ensamt,
 och kommer alltid att förbliva ensamt i en sådan
 position, så länge dess nuvarande ledare stupa. Detta
 begriper den reaktionära cirkeln ganska väl, och
 uppletar därför andra utvägar att tvärfva ifrån sig
 den fara, som de anse för eller sednare hota dem
 med hierarkien förbundna aristokratien i Sverige,
 genom den högt förhatliga dagen, hvori den ej kun-
 nat undvika att komma, såsom hufvudsaklig fjende
 till framåtstridandet. Derfor är det som till-
 ständets och tillbakagäendets organ, Videm, den
 lycklige och skicklige hofmästaren, sat sig ombe-
 trott att uppduka artiklar om frögva den parla-
 mentariska styrelsens skadlighet för landet, i hopp
 om att ferveringen skall smaka allmänheten,

och folket begärligt följare en så god kraftfullt pa-
stej. -

Såsom oöf alltså säga den angenäma rätten i
litet närmare ögonföte.

Så en början - tvärföre har Tiden nyttjat Edin-
burgh Review till förklade, genom att låna artikeln
derus? Denna journal, för liberal, har, liksom Times,
sedan 1848 kommit i reaktionens hander. Motivet
för des framställningar är således öfverhufvud
det samma som de reaktionära och mer eller min-
dre konservativa nyanserna i Europa hvar som
helst. I detta fall kan således Edinb. Rev. numera
icke äberopas som en auktoritet ur de liberala eget
läger, utan hade den vårda Tiden rätt ja gerna
kunna hemta förädel ur sin egen fatabus, eller
till och med citera dicta classica från den rykt-
bare professor Postrom. -

fortf. följn.

Vi fortsätta i dag den i gårdagsbladets började artikeln om "den parlamentariska styrelsen," och övergå nu till de uttogsade citaterna ur Tidens från Ed. Rev. hemtade uppsats.

Efter en kort inledning förkommer följande, som den skotska auktoriteten genom Tidens mun predikar:

"Den första olägenheten, som vidläder hvar representativ styrelse, hvarst röst-rätten är utsträckt till alla, är denna: - den ställer i spegeln för ärendena icke ovillkorligen de rikaste statsmän, ej heller de skickligaste förvaltare, utan helt enkelt de effektivaste talare och de populäraste ledarne. I ett land, hvarst majoriteten af folket är så mycket i vana och håller sig så fast vid rättigheten att uttrycka sina opinioner på allmänna möten och hvarst periodiskt kandidaterna tilltala menigheten från

tribunerna, - måtte i retoriskt förmåga gälla betyd-
 ligen och förskaffa dem innehafvare ett anseende,
 som ofta vida öfverträffar hans verkliga värde.
 Den representativa församling, hvar och ena regeringens
 åtgärder och alla nationens intressen äro för-
 mål för daglig och muntlig discussion - måtte och
 finrligheten och kraften i debatten, konsten att ar-
 rangera uppgifter för åhörarnes behof, talets ledig-
 het, snabb uppfattning af motståndarnas medfrågor
 och konsten att kunna döja egna, vara egenskaper
 som till en anseelig höjd upplysta oratorn. Det är
 detta gäfvor, vida mer än djuphet i insigter och ad-
 ministrativ skicklighet, hvilka bereda öfventaget i
 folkförsamlingar, och det är ibland dessa ledare
 som, af constitutionel etikett, om än icke af consti-
 tutionel nödvändighet, statens ministrar utges.
 Klart är, att sådana män ej kunna förbigås vid

utdelningen af popolor, hvilka tankar man and ty-
 per om deras duglighet, derföre. Så länge ett aristo-
kratiskt element ännu genomgår vår constitution
 (och måtte det länge genomgå den!) kan ej blott
 värtalighet, ej enparnt lysande skicklighet i de-
 batten, bringa hin man till ledningen af ett parti
 i England; men äfven hvad är sådant utväl ett huf-
 vudssteg, och måste öfverallt vara hufvudssteg dertill,
 en slik position är derjemte allmän erkänd såsom
 berättigad till en hög plats i förvaltningen. De
 män, som i underhuset eller franska kammaren
 intaga främsta rummet bland de debatteurer,
 hafva det medvetandet, att de ega en gifven rätt
 till statens förnämligaste embeten, så snart deras parti
 hinna till väldet, med den skillnaden i ämning,
 att det i England är talande, i Frankrike skrifvan-
det, som är hufvudsaken!

Hvad svar får nu hela detta ordprammel af de
 faktiska förhållandena? I Frankrike befinna sig
 de förnämliga talarne icke i regeringen: Thiers,
 Lamartine, Odilon, Barrot, m. fl. äro der icke. I För-
 enta Staternas senat sitta visserligen goda talare;
 men sådana, som tillika bevisat sig vara praktiskt,
 dugliga, erfarna, djupa och kloka tänkande män,
 i sådana ämnen nemligen, som angå samhäl-
 lets andliga och lekamliga Gåfva. Att de ej kunna
 eller vilja på ett tydligt, halgmuffligt sätt konstruera
 universum, för att dermed arbeta autokratien i
 händerna, eller för att bevisa allt hvad en hier-
 arkisk skola önskar bevisadt till vidskräckens
 kvarhållande eller öfande bland folket, är väl
 möjligt; men detta må räknas till dessa senatorers
 heder. — Hvad skulle väl föröfrigt ligga för mening
 på botten af den i artikeln antydda tanken, att

i ett land med f. k. parlamentarisk stypelse "stalles
 "i spekten för ärendena icke ovirkorligen de visade
 "Hatsman, ej heller de skickligaste förvaltare, utan
 "helt enkelt de effektivaste talarna och de popula-
 "raste ledarne? Skulle väl ett folk, som genom sin
 representation kan utöfva någon inflytelse på sin
 regering, med full vilja träffa i spekten för sine
 ärenden andre än de visade och skickligaste? -
 Nej, omöjligt, men det kan misstaga sig, och raka
 med sin smak falla på pratmakare (Siden "effekt-
 vika talare" osv.) Utan tvifvel måste sådana mis-
 stag vara görliga, men säkert är, att de aldrig ske
 med vetu och vilja, emär ett folk icke älskar att ska-
 da sig själv, och att följunda uppkomne personer
 icke heller förmå bibehålla sig länge. Men det in-
 tressantaste motargumentet emob nyssnämnda satts
 erhålles genom att helt enkelt betrakta, huru de man

äro, hvilka en oparlamentarisk regering använda,
 samt hvilken större garanti den har att erbjuda
 mot olyckan att begå misstag och vid valet af staters
 organer falla på skrala individer. Vi vilja icke
 genomgå raden af våra egna illustra statsmän,
 men historien om Europas absoluta monarkier må
 tala. Svårtill kan fogas den vigtiga omständigheten,
 att då ett folk gör dylika misstag, then det alltid
 ofrivilligt och kan både lätt och snart botas genom
 sådana mäns aflägsnande, hvar på nationen be-
 dragis sig, hwaremot exemplen äro talrika nog
 på antinotionelle och fördärfelige embetsmäns an-
 ställande i oparlamentariske ländar, med flit in-
 satte oaktadt kändedommen om deras oparlamen-
 tariska egenskaper, samt endas antagne för deras
 Falang och beredvillighet att gå en oinskränkt
 justitvillja tillhanda, med hvilket onda tillika

förenas på svärtrykten, att få dylika män utsty-
relsen i ett sådant land aflägsnade.

Längre fram i artikeln yttras efter Friden Ed. Rev.:

"Merkan deraf - nemligen af att nationer hafva
sina institutioner, hvarom litet ofsan föri talas -

"Blijver den, att till en betydlig grad göras de lag-
stiftande kamrarnes till ett slags litte de justice, som
blott hafva att inregistrera folkbeskuten. Åuruvida
detta är en olycka eller ej lemna vi här derhådan,
men siffringen är tydligen märkbar så i England
som i Amerika och Frankrike. Samma orsak verkar
till att förvandla ministrar från organiserande,
initiativtagande och verkliga styrande statsmän
till blotta verkställare af folkviljan. De slags egen-
skaper vi af dem fordra blifva derigenom väsent-
ligen helt andra; administrativt skicklighet är
mera speciellt behöflig, än förmåga till en filosofisk

lagstiftning, och emedan det nu finns föga rum
eller liten öppning för en heryskande statsman, blir
det mera viktigt att erhålla dugliga ombetsmän,
twilka med ormdöme och frickljthet kunna verk-
ställa folkets beput. -

Naväl: hwad ondy ligger i allt detta? Det inne-
bär ju ingenting annat än hwad som bör vara,
nemligen att nationen själv genom allmänna tän-
kefättet utöfvar inflyttelse på sin legislatur. Frågan
är just hwad som menas och bör menas med "verk-
ligen styrande statsman", och med "verkställare af
folkwiljan". Tänker man sig under det föra endat
sådana ministrar, som sätta sig öfver allmänna
tänkefättet för att drifwa igenom enskilda planor
eller realisera de magtägandes nycker i strid med
nationens allmänna bästa, så är det ^{rätt} verkligt wäl
att sakna så "verkligt styrande" herrar. Fortfåo åter

dermed personer, som kanna förmåga till en "fälo-
 fiskt lagstiftning," och som genom hjälpa sina kun-
 skaper, karakter och skicklighet stå högre än ratio-
 nen i det hela, så måtte sadane man oförsvak-
 tigt genom ett öppet handlingsätt, meddelade
 upplysningar, råd och alla de mäktiga expedienter,
 som på en regeringorgan till buds, kunna på öfru-
 tygelsens väg så draga folket till sig, att de aldrig i
 styrelseväg handla emot detta folk, men leda det
 till ett högre mål. Deje blifva ju då på en gång
 "verkställare af folkviljan" och tillika i bästa och
 upphöjda mening verkliga styrande? Historien
 uppger flere exempel på statsmän af detta storartade
 slag. När Gustaf Wasa i nästan alla grenar refor-
 merade svenska statskicket, gjorde han det icke
 emot allmänna tankefattet, oaktadt han själv,
 åtminstone i början, stod vida öfver det. Han vid-

Fog fallan någon djupt ingripande förbättring,
 utan att förut genom spridda skrifter, proklama-
 tioner, tal till menigheterna o. s. förä opinionen i
 landet, genom en högre öfvertygelses bebringande,
 till den ändpunkten, att den regeringsåtgärd, som
 utfördes, skedde i samklang med folkviljan på det
 hela, om och enskildt missnöje här och der alltid mis-
 ske förefinnas. De fleste store statsmän i England
 och Amerika hafva handlat på detta sätt. Männe-
 män som Pitt, Canning, Peel, Washington, Jettis-
 son m. fl. ej varit ganska verkligt stöpande, fast
 de tillika genom den lifliga kontakten, hvori de
 satte sig med nationerna, som de styrde, ganska
 väl kunna derjemte kallat verkställare af folk-
 viljan? Detta är så klart, att det väl knappast
 behöfs påpekas.

Annu längre ned säger Tiden.

"En annan med folkskygghet förknippad led-
samhet är den, att de bråk, det humult och den
fästlan, som hör till de egenskaper, afkräcka man
med fredligt sinnelag, blygsamhet och kärlek
för hemlandet, samt begåfvade med stora ta-
lenter, från uppträdandet på den offentliga väd-
jobanan. Ju mer häftigt, partierna storma, desto
större är obehaget för sådana män att ingå bland
de täglande. Nu är, eller bör det vara hvar nations
syfte, att begära råd af sina skickligaste och dyg-
digaste män samt ställa dem i spejlen för ären-
dena. Hvilken constitution som helst som kan
uträtta detta, är ofelbart den bästa!"

Den olägenhet, som i början af denna förad
påpekas, kan väl till en viss grad ega grund,
men utan de följder, som det måtte vara arthel-
mening att draga derutaf. Erfarenheten har

hittills visat, att de länder, som hafva fria eller parlamentariska samhällsörfattningar, gåt melles fram, att både i intellektuelt och materielt hänseende. Och hvad vill man mera? Rätta profvet är otvivelaktigt, att man aldrig ser ett samhälle, som en gång kommit i ämningande af fria örfattningar, sjelfmant bortbyta dem mot ofriare; då man å andra sidan aldrig finner ett folk under örfattningar af det sednare slaget, som ej oupphörligt på ett eller annat sätt sträfvar till frihetens och rättshärfändets erhållande. Alla folk skulle sålunda vilja sin egen öfärd, om Tids-artikeln hade rätt; men historien visar annat, när de nationer till ande och kropp bäst och snarast prosperera, som friskt på utvecklade sina inneboende krafter, i alla riktningar. Det kan vara sant, att denna rörelse åtföljes af det slags obehag, som till-

hör naturen af all verkfarnhet och liflighet öfver-
 hufvud, och som Sido-artikeln Fyckes mena,
 då den talar om "bräket" och "tumultet", utpräc-
 kande "man med fredlig, sinnelag, med kärlek
 för hemlivets ro" o.s.v. Men detta utgör likväl en
 mindre gravamen, än det obehag, eller rättare
 det dödliga onda, som ligger i ofrihetens kada-
 verösa lugn. Ingentädes kan vara stillare än
 i graven, och öfverallt, hvarst lif utpöpar, mä-
 ste i någon mån det element finnas, som man
 kan kalla bräk, om man vill säga saken en ohöf-
 lighet, men som i själva verket underhåller till-
 varelsen och till en del utgör dess vilkor. Hvad
 beträffar de fredlige, blygsamme och dygdige
 män, som "fältan" begäfvade med stora talenter,
 dock utpräcikas från uppträdande på den
 offentliga värdjabanen, så kunna ju de "i

till hemlighetens ro' följelättas sig med många her-
 la ligo, goda och vackra saker till menstklighetens
 är bästa: de kunna till och med, utan att ens gå ut
 C sin kammare, skriva politiska tidningsartik-
 vlar, brochurer och stora böcker. Men detta goda
 g. förflyter icke ett annat godt, som är, att andre
 ssmän, mindre effekterande lugnet, mindre kärns
 ar sin personliga maktighet och mindre rädsla om
 re skinnnet, trada upp på det slags offentliga råd-
 se jobana, som hör till tidetsvarfvet's förthomst, och
 rå som på väsendtligt tjemas till människors gagn
 tu Det är ganska sant, att till den sednare katego-
 rarien af personer ofta kan falla sig ett ej ringa
 tu antal charlataner och tomme pratmakare,
 som en nation, som i alla offenden jute och
 r. obehindradt får i spetten för sig olfen är endem
 nu hålla de bästa och skickligaste män den eger, att

tillgå, lär sig snart att urskilja charlataneriet,
 hvaraf den aldrig kan hemta något godt; och
 om den tillfällighvis blir narrad på en eller an-
 nan person, eller gör misstag vid valet af offens-
 ligen organer, så är detta just hvad som i fria
 och parlamentariska länder lättast och hasti-
 gast later sig korrigeras. För öfrigt må man ej
 tro, att charlataneriet utestötande tillhör of-
 fentligheten: ett gammalt allmänth och i visst af-
 seende långt farligare slag deraf utgöres af hvad
 man kunde kalla "Fyotnadens charlataneri".
 När påträffas hela klassen af personer, som med
 högdragen mine och utan att säga ett ord låta
 om sig förtä, att de begripa allt, fastän de in-
 genting ytera, och förakta allt, emedan ingen-
 ting duger, som ej utgått från dem. De draga
 sig tillbaka till det älfkade lugnet "egentligen e-

medan de äro för lata att vara verksamme, eller
 för stolte att vilja tjena människor, eller slutligen
 kanske mest därför, att de frukta misplyckas om
 de ur sina gömbor framträda i dagen, och rä-
 das derigenom förlora gloriolen af talent och
 af ett stort namn, som de säkrast anse sig bibe-
 hålla genom att icke risquera ett hjärt på någon
 sak is. I hvilketdera slaget charlataneri-tyst-
 nadsens eller offentlighetens - meya egoismen
 ligger, må lemnas derhån, men visst är, att för
 utvecklingen af ett folks intellektuella tillvaro
 och politiska lif skadar det ena negativt lika
 mycket som det andra kan göra det positivt.
 Fordelaktigast för det hela och vackrast för
 den enskilde är det utan tvifvel, när denne,
 utan att vara alltför rädd, om sin person och
 sitt namn, eller skygg för bråket och "sumultet",

gör det bästa han kan och förtär, utan begär att
 detta alltid skall hållas för att vara det förtäff-
 ligaste som i världen kan göras. Druktinderna
 är i själva verket aktningsvärdare: den som,
 för att icke bekomma någon den allra minsta
 fläck på sin offentliga existens, aktrar sig
 för att göra någonting, att ty derigenom komma
 i färd med folk och smuttas/enligt ord/språket:
Si cum stercore certo, aut vincor, aut vincor, con-
faminor! eller den som, icke efterfrågande detta,
 går banan fram/enligt ett annat ord/språk, som
 också är latin: *jubtum & tenacem propositi virum*
non ardet civium, prava jubentium, nec vul-
fus instantis Hispani mente quatit solida!
 Attminstone kan det sednare vara behäftadt
 med mindre egoism och gagna det allmänna
 mera, ehuru det visserligen å andra sidan må

1. erkännas, både af mängen af ädla och rena
 2. motiver kan föka sig inslignheten, likasom äfven
 3. af mängen blote för af vinna utmärkelse och
 4. af kärlek för sak, samhäll och menöklighet,
 5. kastar sig in medias res på den offentliga rådja-
 6. banan, då allenast vinnande en Herofratiskt
 7. fördel. Ligger man allt tillfammans, förde man
 8. följaktligen såsom fluffats finna, af, då den
 9. konstitution ofelbart är den bästa, som utträkar,
 10. af en nation kan begära råd af sina skickligaste
 11. och dygdigaste män, samt ställa dem i speffen för
 12. ärendena (se Tids-art.), så eger detta rum allenast
 13. i parlamentariska länder, oaktadt saken är för-
 14. knippad med åtskilliga ledsamheter för enfril-
 15. de, mera beqvämt fönnade medborgare (se
 16. äfven Tids-art.)
 17. I N:o 8 gör Tiden sin tillämpning genom af

låta 'Edinburgaren' fluta, och taga till ordet för
 egen räkning. Här framställas nu jämförelser
 emellan Britiska och Svenska konstitutionerna,
 sådana begge för närvarande bejma sig, och
 Föden ger den sednare företräde, ja, han går
 tillika så långt i naivitet, att han påstått prin-
 cipen af vårt eget närmare, hvilket alltså sam-
 manlagd med tvärtannat, måtte vilja säga,
 att Storbritannien genom Fidehvarfven allé mer
 och mer jämfämnat sig, hvadan, då det nu be-
 bra många feklar efter sin ursprungsskick, det
 också nu lär ha hafva nedpunktit i en förfärlig
 uselhet, och måtte taga Sverige till förredöme för
 att komma sig upp igen. Det är beögrerligt,
 att Englands historia och flidningen af des-
 stånd säga ungefär rena motsatsen häraf. Fö-
 den reformerar:

"Engelsmännen erkänna, att Underhuset nu är
 Landets egentliga suverän: detta ligger dock twar-
 ken i grundlagens anda eller bokstaf, men allt
 sedan Mikelm III^d tid har Parlamentet gjort
 skändiga inkräktningar i Konungamakten,
 och det är egentligen Underhuset, som derigenom
 blifvit mäktigare. Är detta en vinst? Derom
 kunde mycket jägas. Vi fråge blott: om England
 en gång får, hvad det saknat i 150 år, en kräft-
jull och duglig Konung, skall då han åfröja sig
 med Konungplighetens majestätiska skugga, med
 dess emblemer och fictioner, och med alla dessa
 constitutionalismens bycklande öfanningar,
 eller med andra ord: skall han y återjorda nå-
gon liden del af dessa den ena statsmaktens
högstagna, af ingen formelig lag bekräftade eröf-
 ningar? —

Man skulle kunna kalla dessa ord, och ifyrner-
 het de fetta, signifikativa nog, då de komma ur
 Tidens mun. Här erkännes förbåt och förbät, att
 i ett land med parlamentariskt styrelse (England)
 utgör Underhuset (folkkammaren) landets
 egentliga suverän. "Är detta en vinst?" frågar
 Tiden, och svaras: "derom kunde mycket sägas."
 Årdeles. Men det slags vidare svar Tiden gifver
 i det följande, saknar ej sin märkvärdighet, då
 der, med fördoimande af parlamentarismen
 och underhusets eller folkkammarens makt, ta-
 las om en kommande "kraftfull och duglig konung"
 (någon "karl?"), som icke skall "ätroja sig med kung-
 "lighetens majestätiska skugga, med dess emblemor
 "och fiktioner, och med alla dessa konstitutiona-
 "lismens hycklade ofanningar," utan som skall
 "återfordra någon liten del af..." Man förfår utan

alltså för stor främgäret, hvad det är som, utgör Tids-
 koteriets egentliga mening och önskan, nemligen,
 att om Blot en i desz sinne duglig Karl till regent
 kommer på Thronen, det vill säga en sådan, som
 utan Konspirationer förtär att begagna sig af
 alla de utvägar värt nuvarande statskicks Lem-
 nar till maktfullkomlighet åt herreshareviljan,
 då kommer det statsrättsliga förhållandet i Sve-
 rige just till den punkt, hvarpå det bör befinna
 sig. Se der den egentliga hemligheten, hvarför
 Tiden och desz koteri äro så rädda för att förvand-
 la det konstitutionella och parlamentariska Skenet
 till verklighet. -

Ur Aftonbladet 1851. N:o 27. 28.

Tidskrift för Litteratur, utgifven af
C. F. Bergstedt, 1851, 1^{sta} häftet.

Denna tidskrift, om tvans utkommande Åren-
 bladet förut talat, och som sedan gjort sig känd
 genom annonser och anmälanden i andra blad,
 s. e. Pore, kan i ripet fall anses som en fortsättning
 af den med förä äret upptiörda Frey. Man är jä-
 mycket mera berättigad att derför anse den, som
 samma redaktör, Åren Bergstedt, här äfven upp-
 träder. Ansvrida den nya tidskriften skall kom-
 ma att öfverträffa Frey i värde, måste naturligt-
 vis vara för tidigt att besvara, men för att döma
 efter en i flere affeenden god afhandling "om me-
 delklassen och den allmänna bildningen", hvil-
 ken blifvit sat i spetsen eller som inledning för
 tidskriften och troligen är ämnad som ett slags
 program dertill, kan man ej annat än mid för-

hoppningar emottaga denna nya gäst på publi-
cismens område, och lyckönska allmänheten till
bekantskapen. -

Oren Bergstedt har både genom värdefulla upp-
fattser i Frey och andra litterära arbeten gjort
sig fördelaktigt känd som en akademiskt grund-
lig vetenskapsman, och tillika såsom allr mer och
mer frjinnad. Ett dylikt fenomen är i sig själv
märkvärdigt, då man vet, att det egentligen va-
rit den orientaliske litteraturen, och inom den
sjelfva den mest österländska, den Hinduiske,
som utgjort Oren Bergstedts hufvudstudium:
mähända raggan för hans högre bildning. -

När en sådan man, med bibehållande af allt
sitt orientaliske vetande och utan affall från
hwad han verkligen erfarit och inhemtat från
österlandem, tillika uppträder som en kämpe för

friheten och vårt väpnades praktiska jordrin-
 gar, så vill det säga, att han både begriper Asien
och Europa, eller åtminstone sträfvor att fatta dem
 begge. Och detta betyder någonting. Då vi emel-
 lertid icke veta eller på förhand kunna säga,
 huru långt hr Bergstedt går på en så beskaffad,
 i fanning icke lätt bana, måtte vi för närvaran-
 de inskränka oss till antecknande af det gläd-
 jande faktum, att universitetet synes följa
 ett flere män med blick för lifvet. Åt hvar Ing-
 thed följom en bland dem, för sig mötfländare
 - om ej rent af fiender - på ganska nära håll,
 har redan visat sig genom den Upsaliensiska
 Tidens ytrade missbillatenhet med Frey, och
 hvilken efter all anledning skall öfvergå på den
 nya tidsskriften. Sådana tankesätt, som utta-
 las i denna tidsskrifts program, i fall vi så ja an-

Se den inledande uppsättjen om medelklassjen och den allmänna bildningen, kunna af tiden omöjligjen förlätas, emedan de visa sig förtja tiden. —

I detta liti program eller inledningstykke säger träskriften på sin förtja rad: "vi skrifva för medelklassjen", nemligen den del deraf, som läser böcker, eller, såsom man är van att uttrycka sig, "de bildade klasserna. Att skrifva för folket, eller "de läjare, som sakna den allmänna bildningens elementer, är en uppgift för en högre ordning af krafter, och vi våga ej ämbinsone för det närvarande, försöka des lösnings." Vi anförä des ord såsom innefattande den uppgift träskriftens utgifvare förefatt sig, och hvilken publiken härmed inhämtar. Men vi tillstå, att vi derjemte anförä dem såsom profvet på ett litet — att vi så

må kalla det — missförstånd, hvilket har sin be-
 tydelse, emedan det på flere ställen i Tidsskrif-
 ten längre fram visar sig återkomma i åttel-
 liga små förgreningar. Det är då bättre, att en
 öfverhufvud liktänkande organ påsekar saken
 till rättelse, efter sin åsigt, än att anmärknin-
 gen skulle komma från ett spridigt och genom-
 flögna sin ställning ovänligt håll. —

Tidsskriften talar således, efter sin egen åsigt,
 till "medelklassen", men icke till "folket."? Denna
 förklaring sker visserligen med ett tillägg, eg-
 nad att erkänna, det utan tvifvel och för folkets
 hän och bör skrivas, ehuru sådant emellertid
 tillhör "en högre ordning af krafter." Uttrycket
 har hela formen af ödmjukhet, men är — om vi
 ej bedraga oss — nog förnämligt tänkt. Det är ju
 det vanliga, att när en person icke vill stiga in

Ju i ett hus, hvars atmosfär han mindre flycker om,
 och så yttrar han icke detta, utan säger i förbigående
 om till världen, som han ser genom rutan: "ursäkta
 för mig, min vän, att jag ej stiger in i dag." jag är
 "ej så klädd, att jag vågar göra visit." Or B. från-
 g. säger sig att göra visit hos folket, "emedan han
 "er icke kan, säger han, må han lägga handen
 "på sitt hjerta och tillika swara, om det ej äfven
 "där emedan han icke vill. Må påstå icke, att
 "d. att det sednare är fallet, men vi skola öppet
 "er nämna anledningen hvarför så förekommit
 "a. of. hells detta omnämnande tillika kan med-
 "re göra till intressé för en och annan allmän frå-
 "or ga af rikt för publiken sjelf. -

är Till en början: hvarför gör utgifvarn den
 m. citerade åtskillnaden mellan medelklassen
 a och folket? Eller, för att gå till det efterföljande,

hvarjore betecknar han med "folket" just "de lärare,
som sakna den allmänna bildningens elemen-
ter?" Det må vara, att ett visst språkbruk få be-
gagnas ordet "folk": hvilket starkt påminner
om den höga herren i landsorten, som en söndag
med flera minner spatterade på kyrkvallen,
och som, då en bekant frågade honom hvarjore
han ej gick in i sockerstugan der allt folket re-
dan var samlat: "är jag folk, jag!"—

Det ligger mera rikt, än man tror på använ-
dandet af benämningen folk för nationen i
det hela, således äfven medelkladen (och alla
klader) inberäknadt. Utrotandet af det så
mycket omtalade "strecket," som här i och för sig-
va bildningen ganska frekvent, och godtyckligt
upptalles, är lika angeläget, som undvikandet
af det streck, man velat uppgöra efter förmögen-

7 hetsgrund. Str. B. kan alltid genmätas: näväl!
 o. låt bli namnet "jolk", min mening är allenast,
 o. att en mängd människor finnas i landet, hvil-
 7 ka sakna den allmänna bildningens "elemen-
 ter", och för hvilka jag icke skriver, emedan jag
 g. icke... osv. Om här med den allmänna bild-
 7 ningen elementen blott menas konsten att fly-
 7 tande läsa i bok och att intressera sig för skrifter
 7 a i mer invecklad eller upphöjd form, så har gen-
 7 a målet sin riktighet. Men denna konst och detta
 7 e intresse är icke liktydiga med "bildningens ele-
 7 a menter" ehuru man kan säga, att de till en god
 7 v del utgöra vilkoren för ernående af vissa bild-
 o. ringssteg och flera bildningsgrader.

u Vi hafva ansett detta, emedan längre ned på
 n samma sida en framställning göres, som, så
 a förträfflig den är i hela sin fjörde afdelning,

dock på slutet kommer till en viss mötägelse,
 hvilken synes ops stå i inne sammanhang med
 det ofvannföre anmärkta. Tidsskriften uttalar följande
 värdefulla ord:

"Da det engelska ordspråket säger att 'kunskap
 är makt,' så vill detta säga ingenting mindre,
 än att intelligenzen är det mänskliga samhäl-
lets verkliga och naturliga regering. Upplysning-
 gen skapade med den franska revolutionen af
 det tredje ståndet en politisk makt: samma
 upplysning skall en gång göra detsamma med
 det fjerde. Filantropen anstränger sig att höja
 de arbetande klassernas sedlighet och upplys-
 ning; dessa bemödanden skola stuta mid dessa
 klassers politiska självständighet, och den satta
 filantropien bäjvar ej för dessa resultat. Men
 utan denna upplysning, denna på sann grund

Bygga sedliga och andliga förädling, Sjuna alla
 revolutioner till intet, och Godden, en af det indu-
 strilla framåtstridandets kraftigaste och upp-
 lyftaste mäktmän, har vägat för Storbritanniens
 arbetande klasser utgå denna sanning. När
 I fängt edra krogar, när I blifvit gudfruktiga,
 arbetssamma, sedliga och upplysta medborgare,
 då skall ingen haiva moti att neka eder de poli-
 tiska rättigheter som I eftersträfvat. Deppförinnan
 skolen I kunna brukas och bevara dem, om de
 också skänktes eder. Det har fordrats tånga och
 smärtssamma erfarenheter å båda sidor, både hos
 regeringar och arbetsklasser, för att göra denna
 sanning insedd och bekyrtad. Det är endast ge-
nom frihet som menniskan uppfostras till frihet,
emedan frihetens väsende ej är något färdigh och
absolut, utan ett evigt och oafbrutet vardande.

* Skilens kursöfverande på sina ställen är af A. B. red.

Afström, d. 12 Febr. 1851.

Förh. N: 40.

Med genomläsande af det ur Häfveristen (se föregående artikel) anförda citat kan man ej annat än med tillfredsställelse höra hr Bergstedt yttra sådana sätter som att intelligenzen är det menliga samhällets verkliga och naturliga regering, att kunskap är makt o. s. v., hvilket allt innebar, att hr B. ej erkänner den gysiska stykans 2. att till höfsta makten i staten, således tvärken hyllar en på bajonetterna stödd monarki, eller en på bord grundad aristokrati. Genom att statuera det andliga - alltså den renade människokärland och det uppklärnade förnuftets - rätt att utgöra det verkliga styrande i samhället, förklarar man sig vara medlem af intelligenzens rike, och omfatta den demokratiska principen

som fadran. Sj då denna till sin luf just betfar i
 kyllande af den grundfatten, att menniskan i all
 har att gå till det som efter hennes högsta omdö-
 me är i hvarje fall det bästa, och detta såväl i fråga
 om hvilka saker skola företagas till utförande,
 som huru de skola göras, samt framför allt i va-
let af personer till all detta skötande, så bildas
 härigenom till själva principen ett det bästa
välde / ett slags "aristokrati", när detta ord får tagas
 efter sin grekiska betydelse, men då likväl i all-
 deles annan mening än bords- och diplom-ari-
 stokratien, och hvilket står i den närmast möj-
 liga förenig med demokratin. Denna är
 liktydig med intelligensens makt, emedan till
 dess naturliga existens nödvändigtvis hör, att i
 hvarje ämne söka det, som anden anvisar vara
 det bästa, ehuru den vilfärligen vid sina val af

faker, utförsjätt och personer kan begä partiella
 misstag, men hvilka det dock ligger i demokrati-
 ent väsende både att, så fort möjligt är, rätta, enär
 sådant måtte ske, om ej af annat, just af dess hän-
 ska för egen välfärd (hvilken här är densamma
 som allmän välfärd), och tillika så fallan som
 möjligt måtte begås, enär det här tillhör själva
 grundstaten och statsmotivet att söka det bästa.
 Den fysiska våldsmakten (bajonett-monarkien),
 liksom bords-aristokratien, har icke till lifsprincip
 att vilja finna det bästa för landet och folket i
 det hela, utan blott för sina enskilda fraktioner
 inom staten; att undvika dåliga och landsför-
 derliga mesyer eller folket i det hela skadliga
 personer vid allmänna ärendenas skötande,
 tillhör således icke dessas väsende af princip. Då
 följaktligen det dåliga inom demokratin en-

dast kan förkomma af misstag, som man vill
 undvika, omfattas det deremot ofta med uppjäs-
 iet sådant samhäll, som grundar sig på tvåd-
 er kallad bonnet-monarki (eller skillnad från
 en samt konstitutionell monarki, twitken går
 nära demokratin) och på bords-aristokrati. De-
 soka vipt också 'det bästa', men blott för sina små
 afdelningar eller parceller inom samhället, samt
 så vidt möjligt är till inkränkning och försä-
 för det allmännas bästa. Frågan om det slutna
 sammanhanget emellan demokratin såsom
 statsform, å ena sidan, och intelligensens valde el-
 ler tjänsaristokratin, å den andra, är det för öfrigt
 icke nu tillfälle ^{vidare} att behandla. Vi anmärka blott
 huru rätt hr B. gör i den började kedjan af
 sju resonemang, då han säger: 'upplýrningen
 skapade af det tredje ståndet en politisk makt,

och samma upplysning skall en gång göra det-
 samma med det fjerde; samt vidare: 'Jilantro-
 phen antränger sig att höja de arbetande klas-
 nars sedlighet och upplysning; dessa bemödanden
 skola fluta med dessa klasers politiska frjshän-
 dighet, och den rätta jilantropien bärjas ej för
 dessa resultat. Men - fortsätter hr B. - utan den-
 na upplysning, denna på sann grund byggda
 sedliga och andliga förädling, tjna alla revolu-
 tioner till intet.' Nu anföras foddens varnings-
 ord till Englands arbetsklas; och hr B. själv
 flutar med denna sattu: 'det är endast genom
 frjhet som menniskan uppfostras till frjhet!'
 o. v. -

Är det nu vjstanna vid en fråga om hvad
 hr B. egentligen menar, och som tillika utgör ett
 allmänt frjismål af största vjg. Det förklarar,

att människan (här talas om människan i de H. arbetande klasserna) ej bör erhålla friheten (här menas med friheten politiska rättigheter i samband med) för än hon värdigt kan bruka den. Men det säges tillika och ganska samnt, att det endast är genom frihet människan uppfostras till frihet. Att "uppfostras till frihet" måtte vara att lära sig värdigt bruka den. Om då detta icke kan vinnas utan att redan hafva den (emedan det endast är genom frihet människan uppfostras till frihet), så blir ju slutatsen, att arbetsklasserna alldrig skola bekomma den frihet, som innefattas i politiska rättigheter. —

Vi känna oss öfvertygade att hr B. icke tänkt sig saken så; men vi hafva velat antyda den möjlighet som synes ligga i hans ord, och hvilken, efter hvad vi i förra artikeln påpekade, står i ett

vifet inne - om också blott dunkelt - samman-
hang med hans stral i början af uppställsen ut-
talade afmak att skriva för folket, hvormed
han i sin afhandling menar de lägre klasserna.

I sig själf - och då vi icke tala ensamt om hr B.,
hvars grundmening i denna fråga vi väl icke
alldeles veta, men dock af andra anledningar
förmoda öfvergå till den liberala sidan så fort
han gjort sig närmare förtrolig med sin egen
tanke - i sig själf, säga vi, är den omtalade möt-
fågelsen långt ifrån endast skenbar: den upp-
dyker liksom ganska ofta i de ultrakonserva-
tives och reaktionäres yttranden. Även de
förklara med stor humanitet i orden, att de
icke vilja neka människan i det hela politiska
rättigheter, så fort, nemligen, hon först dertill
blir "mogen", eller visar sig kunna göra ett värdefullt

bruk af sin politiska frihet. Och att detta alldrig inträffas, åtminstone ej i den mening som de förstå faken, derom är af dem förborg dragen. Sjå förhållandet är verkligen så, som hr B. yttras: att det endast är genom frihet menniskan uppfostras till frihet. Och denna uppfostran skall hon, så länge de konservative rå, aldrig nå, emedan ett af hufvudvilkoren derför (friheten) nekas henne.

Sjelfva grundsatzen om angelägenheten att förstå värdigt bruka friheten, är ganska god. Man skall uppfostras hertil; det är onektligt. Men såvida meningen ej allena är att drifva gäckt med menniskorna, utan man en gång vill komma till verklighet i faken, så måtte man ock göra sig reda för fallet huruledis uppfostran till ett rätt förstånd och bruk af friheten

skall vinnas. Vid närmare påseende skalle man
 inse, att det förhåller sig med denna uppfostran
 som med all annan; den kan icke ske genom
 teori och bibringade lärofattor endast; den
 måtte och inhemtas medelst praktik. Och då
 man omöjligen genomast kan vara färdig och
 hemma i det som man just håller på att lära
 sig, så måtte den öfning, som är oundgänglig
 för vinnande af all större färdighet och för-
 träfflighet i saken, ske under en utöfning, som
 icke i början kan vara oförvitlig. Med andra
 ord: man mognar aldrig, derest man icke
 redan under fluståndet af någon omogenhet
 får börja banan till ernående af mogenheten.
 Om man icke i praktiken förtä stadier tillä-
 tes rikera att misplyckas i ett och annat, så
 bekommer man ej i evighet någon god praktik.

och lär sig öfverhufvud ingenting. Således—
 ate säga till människorna: I skolen ja göras
 det och det, ja för I wifen eder vara fullt skick-
 lige der till, är alldeles riktigt, blott man ej fel-
 lika afklar möjligheten här för genom att ej
 tillåta hjälpa den rikt, som en tid vidläder
 allt inlärande af skickligheten. Huru kom-
 mer ett barn att gå wäl, ifrån att icke gå all?²
 Genom ett stadium, hvar under det går vack-
 lande. Skulle föräldrarne af fruktan för
 hvad som kan hända under detta stadium,
 ej tillåta barnet försöka sig för att ej någon
 gång snapa; ja lär de detta barn, denna
 människa, ej att gå med egna fötter för sin
 död; det skulle oupphörligen ja lofa att bäras,
 höras, ledas af andra. Och detta lärer wäl
 vara de konservatives innersta mening med

folken? —

Skuru uppfostras folket i det hela till utövning af politiska rättigheter och till godt bruk af friheten i samhället? Seke blott och bant genom teori, genom undervisning i skolor, och ej en gång genom blott den praktik, som ligger i samtygghets utövning, eller sedlighet i hemmet och klokhet i enskilda lifvet, så förtäffligt än allt detta som basis för samhällspraktiken utan tvifvel är. Att höra de råd och varningar, som angifits från Cobden. Men det behöfves depuborn äfven vana vid allmänna värfs kölande, omdömet skärpande vid val, öfning i kommunalbeslutningar, m. m., och här till erfordras att så utöfva dem, om det ock till en tid ej skulle ske så förtäffligt. Selen korri-geras af samma ande, som drifver till uppfo-

o kände i allting af det bästa för det allmänna
 a. Vill man vara opartisk, skall man föröfrigt, fin-
 ana, att de självt, som vidta nyligen demokra-
 tiserade samhället, eller delar inom dem, be-
 i gån, utom att böra skrivas på räkningen af
 rovana och ej på sakens egen natur, och på hög-
 ligen förstorats af motpartiet, samt att de, för
 att rättvisi uppskattas, böra sättas i jämförelse
 med ett annat slag öndt, förorsakadt af ultra-
 monarkier, legitimer ut, på deras sida.
 ;. Till ganska många af sina öfverklagade mis-
 tag ha de demokratiserade samhällena en-
 kom blifvit förledde, eller åtminstone i hög
 grad föranleade, genom intriger och retelser
 från motpartiet, som uppbjudit alla sina kraf-
 ter för att på detta sätt störta de förra. Allt så-
 dant tillhör föraktligen icke demokratiens

Helt, och måtte förvinna i samma mån den
 får verka oblandad i ett samhälle. Man ta-
 lar om det fät, twärpå den länge utträckta
 valrätten i Frankrike blifvit begagnad, så-
 som ett exempel på oförstånd; för man då,
 att denna valrätt alltid skall brukas med
 samma resultat? Man framdrar den bedröf-
 liga utgång, som Spaniens frihetsförjök och
 fr. papperkonstitutioner fingo för tretio år
 sedan: vill man då ej påminna sig hvad som
 hörade Quiroga, Diego och Spaniens nya ställ-
 ning då? Det var icke frihetens och konstitu-
 tionaltetens princip, utan hela anhänget
 af munkar, ultraroyalister och återstoden af
 spanska grandezzan, som såg sin undergång
 gifven om lysets sak vann framgång, och
 derför genom alla medel undergräjde den.

Salla fall är det äfven å andra sidan klart,
 att all i sjelfva verket nödig försigtighet bör
 iakttagas vid de politiska rättigheternas ut-
 sträckande till klasser, som icke ännu utöfvat
 dem. Men en sådan försigtighet kan ej bestå
 i ett hårdnackadt förnekande af dessa rättig-
 heter, eller deras medgifvande blott på sådana
 villkor som göra ernäendet af dem omöjligt
 (se oöfvantör); utan ligger i en stegvis skruende
 tillämpning af principen utan anspråk på
 att tvanji samhällsfraktion redan i till-
 ämpningens första stadium skall vara fulloms-
 gen för sjelfva denna princip, hvilket, efter
 hvad vi sål, vore det samma som att påstå det
 principen aldrig skall sättas i verket.

Troligen skall icke hr R. Cestrida detta, ehuru
 många läsare af hans ord torde draga

den putzatten. Vi öfverlemnna således saken till allmänhetens bedömande, jemte anhängan om ursäkt för längden af en digresjon, hvori vi intåto oss för sakens vigs i det hela, utan speciellt afseende på den ifrågasvarande tidskriften.

Denna innegattar, utom den redan anförda afhandlingen om Medelklassen och den Allmänna Bildningen en annan tänkvärd uppsatts om den religiösa frågan, hvori Sgnerlls föreläsningar öfver Kristendomens huvuddäror, Hartensens christliga dogmatik (i Mensioes öfversättning), Miesl-grens predikningar och föredrag i Stockholm 1850, Runstens Brachey om det tvilande representationssystemet m. m. komma till Falt. Vi hänvisa läsaren, i fråga här om,

till Tidskriften följ, och nämna blott, att häf-
 fet afputas med en utförlig recension af den
 från rysskan öfversatta beskrifningen på Sin-
iska kriget 1808-1809, som har gen. löjtn. Mi-
 chailowky-Danilewki till författare. Upp-
 sätten är af hr. J. G. Malmström, och vittnar så-
 de om ett varmt fästlandske sinne och om
 studium af hithörande historiska källor, hvar-
 igenom flere af den ryske skriftställarens mis-
 tag i framställningen blifwit ådagalagda. -
 Ett postskript, med titeln Öfversigt medföljer
 häftet; och deri yttras bland annat om Sveri-
 ges närvarande politiska ställning och repre-
 sentationsfrågan i synnerhet följande, som
 eignar sig att visa Tidskriftens tendens i det hela.

"Avilan är emellertid endast skenbar och
 partierna rusta sig att åter begynna striden;

ty frågan kan ej falla. Emellertid är problemets
 ej inkränkt till den yttre representationsfor-
 men. En ombildning i nästan alla grenar
 af vår administration, vår industri och vår
 lagstiftning, är likaså väsendtlig och likaså
 oundviklig, för att ej tala om den lika inner-
 ligt nödvändiga ombildning i lynne, tän-
 kesätt och odling. I mer än ett afjunde trän-
 ga vi till slänning, ofördunklad af illusioner,
 fördom och Mendrian, menisklighet, oförjuskad
 af konventionell logn, sedlighet på allvar, ej
 blott i åthäfvor. Association och arbetsfördelning
 är villkoret för samtidens arbete, och då vi i all-
 mänhet sluta oss till forskrifvningens sak, är
 det den inre ideella reformen som vi nu på an-
 syde, på hvilken vi i förra rummet sikta
 våra bemödanden. —

Vi skola nästa gång taga op den friheten at-
genom några ytterligare utdrag ur den på det
hela förträffliga uppsatzen om "Medelklassen"
och Allmänna bildningen visa den goda lyft-
ningen och det klara framställnings sättet i
Tidskriften. -

Aftonbladet den 18^{den} och 1851.

Fortf. N° 42.

Tidskriftens afhandling om medelklassen går
från en början hufvudsakligen ut på att göra en
jämförelse emellan denna klass i Sverige och Eng-
land, hvarvid den sednare framhålles som
mönster för den förra. Or R. säger:

För op står det fjärde ståndets eller arbets inträ-
fenas problem något mera i fjerran än annor-
stället, churu äfven vi börja at spörja förkän-
ningarne af den stora krisen. Detta är också helt

naturligt, emedan den egentliga medelklassen
 hos oss ännu ej mognat till den betydelse
 och den makt, hvartill den är ämnad, och
 skälet dertill kunna vi blott föha i dess bibr
 på intelligens i ordets vidsträckt betydelse.
 Ett sådant påstående kan tyckas hårdt nog,
 och vi höra på förhand invändas, att den
 svenska medelklassen är lika så mycket, om
 ej mer, bildad än i de flesta europeiska län-
 der. Likväl ligga bevisen för vår satts ej för-
 deles långt borta. De förde väl icke kunna
 nekas att det är hos medelklassen som vår
 sednaste historia har att föha framåtfrö-
 dandets egentliga kämpar. Nåväl, huru myc-
 ket hafva de vunnit? De hafva i flere år ar-
 betat på en behöflig lättnad i våra inre kom-
 munikationer, och ännu har den icke fått ett

enda egentligt jernvägsarbete i gång. De hafva sedan flere decennier ansträngt sina bästa krafter att förbereda och genomföra behöfliga förändringar i de flesta grenar af vår lagstiftning, och vi se en riksdag samlad, utan att de nya förslagen kunnat bereda sig ett rum på ständernas bord, utan de hvila i stället i dammiga biblioteker. Och slutligen hafva de i en lång följd af år arbetat på åstadkommandet af en tidsentlig reform i vår nationella representation, såsom den oundgängliga förutgången för hvarje annan samhällsförbättring, och lösningen af denna lifsfråga är i detta ögonblick fullbakad uti en obestämmd framtid." -

Om Englands meddelkap heter det:

"Ävad var det för en makt som i England för."

mädde att inom få år genomdrifva två få
 oerhörda revolutioner som parlamentsre-
 formen och spanmätslagarnes afkaffande.
 Väl ike regeringen och öfverhuset, som fatte
 sin välgärd och sin ära i genomdrifvan-
 det af dessa tidsenliga reformer? Och hvad
 var det som våren 1849 i ett intet upplöfte den
 hotande och utom England få fruktade
 Chartist-demonstrationen? Till äfventyrs
 regeringens imponerande hållning i spöt-
 sin för en lojal och vålddisciplinerad väpen-
 styrka: till äfventyrs en liten falang af rid-
 dersmän med fina käckra rop på gamla anor.
 Och hvem har vörfat Indien och införslivat
 det öftra Asiens ofantliga riken med den
 europeiska civilisationen, antingen några
 legioner guldsmidda gardestrupper, eller nå-

gra fredliga köpman i en vrå af en trång och smuttig gata? Hvad var det som af de fordrna fräppen skapat intagande frädgårdar och med ett nät af jernbanor och telegrafrådar bundit landets blomstrande städer tillammans i en stor familj? Förmodligen ej den brittiska aristokratiens ledar vid fina parker och de saderliga kärlek för industri och ångmaskiner. Men det kan vara nog med dessa frågor, som vi kunde författa i oändlighet, och det är tid att söka ett svar på dem, som skall bli en kort och enkelt nog.

Det är Englands medelklass som gjort alla dessa storverk, och den har måktat utföra dem, emedan den eger gudsfruktan och upplevning, och refuliarit af dessa båda, som är den fredliga handlingens energi. Ni neka dermed ej

den brittiska aristokratien stora förtjenster: den
 största är att den vet hvad tiden fördrar och
 hvad en medelklaps vill säga. I erkännan-
 det af intelligensens anspråk har den också
 sin fästaste stöd: vi påminna om Sir Robert
 Peels ord till lorden i underhuset den 28 janu-
 ari 1846. När man talar om engelsk religiösi-
 tet, engelsk sedlighet, menlighet och företag-
 samhet, så talar man om Englands medel-
 klaps. Det är den som om söndagen uppfyller
 kyrkorna med andäktiga åhörare, som be-
 arbetar vetenskaperna och förer industrien
 framåt, medan chariteten endast utför ofta
 förispiller sin andliga kraft, sin kroppsliga
 sundhet och sin ekonomiska välfärd på sus-
 givande drycker och djuriska njutningar
 Och denna medelklaps, som är befolkningens

kärna och styrelsens hjäl, sätter ej och njuter till
 förvärfvade gods i en förnäm och overksam
 kontemplation. Den odlar jorden och den od-
 lar själen; den renar de förfettade luftlagren
 i stadernas gränder och i proletärklädjernas
 pedliga lif, och bygger funda boningar på jor-
den, för att skänka funda själar åt himmelen.

Om svenska fästskapslifvet tänker hr B:

"Det finns få länder der menniskan till ut-
 seendet umgås så mycket, i verkligheten så li-
 tet, som i Sverige. Att äta, dricka och gaspa till-
 sammans kalla vi umgänge: att mötas i lif-
 vets värf, att utvecla öfvertygelser och samver-
 ka i handling är något som litet bekymrar
 oss. Derfor umgås man hos oss endast eller
 förnämligast med likar, och ingenstädes, utom
 måhända i Frankrike, äro de färfärdiga klädes-

na på frångående öppnade ifrån hvarandra
 Mått språk, med dess gräfvande barbari i till-
 talsformer bevisar detta tillräckligt. Snitten
 på kläderna och benämningarna "bättre folk"
 och "lämre folk" och det lösa begreppet "horskaps-
 klapp", som för ingen del är identiskt med hvad
 vi förstå under medelklapp, är en demarkations-
 linea, omkring hvilken vi utfärda en god del
 af de strider som på andra håll gälla verkli-
 ga politiska rättigheter. Se hvilka stora barn,
 för hvilka tillträdet till den så kallade säll-
 skapsverlden är ett vara eller icke vara! Men
 inom denna helgedom, är väl der barnblighe-
 ten mindre? Avem yttrar väl der öfvertygelse
 eller röjer intressen för livets eller mänsklig-
 hetens djupare frågor? Der glannar man
 på sin höjd litet yttligt om konst och poesi, eller

hvad som der bar detta namn. Det tyckes som om fälykapsdrägten klämde Fälsammans ett menniskobroöst och blott påstade för dem som täl-
la sig på presentbricken, göra vackra attituder och vula smicker och beundran, såsom den enda kuranta bytesvaran. Och detta skuggpe af förgångna tidens riddelighet 2000 der ops åte uppjora, just under det åu menstkliga samhället brakar i sina fogningar. Medan andra ländur kämpa för sina högsta intressen, synes man hos ops ej hafva annan glädje än åte "fatta sig ned för åte åta och dricka och stå upp för åte leka."

Ar B. erkänner kvinnans stora betydelse i staten:

"Det är kvinnan," säger han, som förbinde samhällets innersta fogningar, det är hon som

gör mannen till medborgare. Den romeiska sta-
 lens historia kunde i sina stora konturer fram-
 vas med kvinnoamn: Lupa, Lucretia, Virginia,
 Julia, Agrippina. Så kunde hvarje folks hi-
 storia. —

"Man har hos oss åtminstone kommit så långt
 att ädla och tänkande män yrka på en för-
 bättring i den vänliga uppfostran. Detta
 är glädjande, men dermed är ej hela saken
 hjälpt, och kan ej hjälpas förr än kvinnan själf
tar hand om sina angelägenheter och yrkar
att i allmänna sammanlagnaden vinna
fullt erkännande af sitt människovärde.

Vi hafva i denna sak uttalat oss öppet, eme-
 dan vi veta att vi hafva flertalets bifall bland
 ädla och tänkande kvinnor, och vi skola i det
 följande söka att åt denna i hela vårt natio-

nella lig djupt ingripande angelägenhet egna
en sådant uppmärksamhet som den förtjenda."

Slutligen må vi anföra ett stycke, som ut-
visar det hr B. tänker sig nödvändigheten
att sammanbinda teori och praktik, med
ett rätt erkännande af begge, och utan den
vanliga akademiska ensidigheten, att endast
eller utespjanda värdera 'vetenskapen'. Stz

B. säger:

Om vi jäledes med vår föreställning om bild-
ningen förknippa de tvänne hufvudviklorn,
att den skall vara praktisk och jotteländsk, så
är det långt ifrån oss att för densamma vilja
erkänna någon annan grund än den samma
vetenskapen. Det är en vanlig fördom att ve-
tenskapen i sin förmåna abstraktheit icke har
något att göra med lifvet och samhället. Svind-

om ^{de} just all sann vetenskaplighet till till en-
 nersta väsende praktisk, i det den både gifver
 impulser åt det yttre lifvet och emottager jä-
 dana tillbaka. Geijer, Östred, Goethe, Alexander
 v. Humboldt, och alla samtidens stora veten-
 skapliga tänkare, hafva verkat omätligt på vår
 tid, och skolans verka ännu mer på den komman-
 de, liksom förra seklets tänkare, och Rousseau
 kanske mest af alla, ännu i dag just äro de som
 beherska den populära bildningen. Ju äldre
 världen blir, ju snabbare sker omfattningen
 mellan det vetenskapliga och det populära
 vetandet. Att i vårt Sverige bibehållas många
 föreställningar i den populära bildningen
 som den högre förskningen sedan vederlagt
 skulle vara fördelstätt att bevisa, och icke
 minst med afseende på vår egen historia. Att

1^a fördom är ett sådant arf efter en antikerad
 2^a vetenskaplig fatts, ifrån teorien om solens rö-
 3^a relse kring jorden, ända ned till den från för-
 4^a ra seklets spekulativt ärfda föreställningen,
 5^a att allt hvad det formela förståndet ej strax
 6^a kan analytiskt förklara är ett nonsens. Så så-
 7^a dana fördomar är vår allmänna bildning
 8^a temligen rik, och vi skulle skatta oss lyckliga,
 9^a om vi genom vårt förstag i någon mån kunde
 bidraga till deras besträande. -

10^a Men det är ej blott i de gamla vetenskaperna
 11^a som människoanden bryter sig nya banor;
 12^a den skapar med hvarje steg ett nytt vetande,
 13^a som åter ur sig skall utveckla nya vetenskaper.
 14^a När allmänna bildning har redan fått en
 15^a aning, att de gamla språkens kännedom ej
 16^a är hela inbegreppet af mänsklig vidhet, att

botom dem ligger en ännu äldre och märk-
värdigare odling, och att disputer naturens
riken innehålla lika höga, lärrika och lika
berättigade ämnen för förbättring, och lika
verksamma medel till andlig utveckling.

Men i ordet naturvetenskap gömmer sig en
rikedom af vetande, som mängden ännu är
långt ifrån att ana. Columbus kunde säga:

Et mundo es poco, världen är liten: det är den
nyare vetenskapens åra att kunna säga: ver-
lden är stor, och tillägga att dess skapar är större.

Aldrig anade rymden skymta i fjerran för
den spanande blicken; naturens och menst-
lighetens häjder upplåta sig på en gång och i
en öfverraskande fullhet för den menliga
vetgirigheten. Det kunde väl lyckas att upp-
fäkten af Mastodontens käbbin eller af Lytes

grafkullar har litet att göra med den närvaran-
 de civilisationen. Det är likväl ej få, utan det
 förflyttna drifver oss oupphörligt framåt, de-
 tho mera ju fullständigare vi upptaga det i
 vårt eget medvetande. Vi kunna därför ej
 medgifva, att de stora vetenskapliga ylligga
 inom den allmänna bildningens område,
 den har rätt att få dem ur första hand, så
 snart den kan fatta dem och se dem, icke så-
 som intressanta kuriositeter, utan i deras sto-
 ra och heliga sammanhang med människam,
 världen och det gudomliga!

Ur Aftonbladet 1851. N° 35, 40 och 42.

Ultramontanism i Sverige.

Af flera tidens tecken märker man, att hela
 det parti i Europa, som skulle kunna kallat:
 "framåttidandets ovänner," för närvarande
 hafs i sigte en religiös reaktion lika väl som
 en politisk. Det hafs fyttem, som man beteck-
 nar med det specifika namnet Ultramon-
tanism, bestående i sträfvan det att lägga alla
 länders kyrkostyrelse under romerska påvens
 öfverherrskap, hvarmed följer alla biskopars
 och konsistoriers dragande ifrån statsmyn-
 digheternas valde och öfverinseende i de sam-
 hållen de lefoa — denna ultramontanism,
 i sin fullkomliga stränga och ohöjda form
 (dvs. med öppet påstående om kyrkans lag-
 gande omedelbart under den romerska curi-
 an) har väl icke, åtminstone ej ännu direk-

uppträdz i Sverige; men i den något lenare och
 mera förtäckt formen, som innehåller i den
 sedanare fätsen (nemligen kyrkostyrrelsens
 dragande ifrån statens öfverherrskap och in-
 spektion) synes den somligen tydligt vara ett
 sträfvanne, som med lifligt begär omfattas af
 ett visst ^{parti} prästerkap hos oss med herr erkebisko-
 pen i spetsen. Tanken här om, som af flere in-
 re kriterier länge nog varit närd och vunnit,
 hovårdighet, har nyligen blifvit ytterligare
 stärkt genom ett kortbart, i tidningarne all-
 mångjort dokument. Erkestiftets bibelsä-
 kap har i brochurform utgifvit en berättelse
 om ärdammankomsten i Upsala den 31 sist-
 okt., hvarvid profen Linttröm i Vester Lofsta
 höll "det egentliga högtidsstalet", men herr erke-
 biskopen spelg afhöf sammankomsten med ett

"kort tal," hvaruti han, bland annat, yttrade
 ättkilligt Tänkvärds som finnes inryckt i
 Posttidningen förtidne Thorsdag; och hvar-
 ur vi skola taga af den friheten att citera
 något. Strax i början uttalar herr erkebisko-
 pen ett par ord, som, om de jämföras på
 öppenhetens räkning, äro rätt förtjenstfulla,
 men eljöt kunna kallas så der fömligen
 oförsigtiga. Det heter:

"Af klogna vittnen äfven för Reformatio-
 nen yrkades kyrkans förbättring; hufvud
 och lemmar, och den verkställdes af denna.
 Det öfvervalde denna eftergåf af staten, är
nu brutet, och Casareopapismen förde icke
 hafva några vidare triumpher att göra öfver
 den i släp tag bundna kyrkan."

Är här höra vi således herr erkebiskopen upp-

häfva sig emot själva den hufvudgrundfats
 för kyrkostyrelsen, som varit gällande all-
 sedan Johan III:s tid - då äfven, som bekant,
 till följde af den katolskas drottningen Catha-
 rina Jagellonicas och hennes jesuitpartis
 bearbetningar, ett försök gjordes till protesan-
 tismens förhållande och svenska kyrkans läg-
 gande under påfvermakten; men hvilket den
 gången strandade mot svenska folkets klar-
 seende och däv. hertig Karls kraft. Den grund-
 fats, som genom Upsala Nötes beslut med
 högtidligt antagande af den evangeliskt-
 lutherska Concordiaboken fullständigt Mit-
 de svenska kyrkan från påfliga curians öf-
 verhenskap, satte då med samma erkebiskopen,
 biskoparne och kyrkostyrelsen under sven-
 ska konungamaktens och ständernas myn-

dighet, en grundfäst, som, hvad konunga-
 makten vidkommer, än ytterligare utför-
 des i Carl XI (ännu gällande) kyrkolag; se-
 dermera utvidgades under Fredrik I, Adolf
 Fredrik och Gustaf III, då konsistorierna fullt
 och med betogos makten att afdöma religi-
 önsprocesser, hvilka lades under hofrätternas
 samt, hvad ståndernas myndighet vidkom-
 mer, stettligen ganska oförtydligt inlades i
 1809 års konstitution, och föröfrigt bevisas
 af alla derefter följande riksdagars åtgöran-
 den, tvarenlige ingen lag i Sverige (således
 ingen lag rörande kyrkoväsendet) stiftas el-
 ler förändras, utan af konung och ständer,
 och det gemensamt. Det är följaktligen i Sve-
 rige icke den så kallade kyrkan själf, eller nå-
 gon biskopskonklav, som skrifer lagarne för

kyrkan. Detta vet hr af Wingård, som bivi-
 kat så många riksdagar, ganska väl, och
 han förnekar det rike heller. Men han har i
 sju korta tal derom dessa tvänne besynnerli-
 ga uttryck: först och främst att statens öfver-
 vælde öfver kyrkan var något som denna
 (kyrkan) eftergaf åt staten, och för det andra,
 att detta vælde nu är brutet. Den fjortia af
 dessa två sätter strider emot, all hand historia
 under Gustaf I, Erik XIV, Johan III, Sigismund,
 Carl IX och Gustaf II Adolf, som fulländade
 reformationen i Sverige. Hvad kyrkan här un-
 der "eftergaf" var alldeles intet, om man med
 "kyrkan" menar romerska stolar. Förstår man
 åter med detta ord svenska prästerkapet, och
 församlingarne, så kommo de vid hela denna
 kyrkeförändring rike vidare i fråga, än såsom

ingredierande medlemmar af det öfriga svenska folket, hvilket, med konungarne i spetsen, genomförde förändringen, och infattade den nya ordning i kyrkostyrelsen, som sedermera gällde. Men af W. kallas detta Cæsareopapism: ett ord, som bemärker, att juristen i ett land ställs för påfve, eller utgör den i landet varande kyrkans öfverherre. Detta ord passas således för Ryssland, men icke för Sverige, där konungen eller regeringen väl är högste exekutor af kyrkolagarne, men icke ensam stiftadom. Konungen i Sverige är alltså i själva verket icke Cæsareopapa. Men med detta grannamamn vilja vi icke räkna så noga, än af W. må gärna begagna det för sitt lårda nöje. Hvad vi deremot nödfikas fråga honom, är, när statens valde öfver kyrkan här i Sverige

blifvit brutet? Az af M. säger, att det redan
 ja är. Ni utbedja op då att ja veta datum när
 det skedde, för att anteckna en så stor händelse.
 Men kanske talar han icke blott om Sverige?
 I hvilket annat europiskt land har då cesar-
 copapismen blifvit bruten? Manne icke för-
 hållandet emellan statsmyndigheterna och
 kyrkan är det samma nu som för äfven i
 Danmark, de tyska staterna, Frankrike och
 England?

För att tala allvarfamt, skulle vi äfven
 önska att af hr erkebiskopen bekomma svar
 på en annan än viktigare fråga. Antaget,
 att statens valde öfver kyrkan här i landet vo-
 re brutet och att cesarcopapismen icke hade
 "några vidare triumfer att jira öfver den i
 påstått bundna kyrkan" - hvilket väl icke, så-

som hr erkebiskopen yttrat, sedan år faller, men
 likväl kan komma att inträffa en gång; an-
 taget allt detta, säga vi, huru tänker sig hr
 erkebiskopen faken sedan? Skall efter cesar-
 copapismens fall, kyrkan i Sverige upphöra
 att vara statskyrka, och fullständig samvets-
 frihet införas; eller skall den äfven sederme-
 ra fortjara som statskyrka, ders. stå under
 någon yttre myndighets valde — och twilken²
 Bror af W. vill säkerhet icke weta af det första
 alternativet eller statskyrkans försvinnande;
 han vill efter all sannolikhet hafva religio-
 nen stå under en yttre auktoritets förmynd-
 derskap och makt. Vi måtte således vara be-
 rättigade att fråga honom om twilken auktoritet
 han menar. Svarar han op: påfven i Rom!
 så är han en öppenlystigt ultramontan och

vi skola tacka honom för så rent befted.
 Men vill han, såsom man kan förmoda, icke
 afgifva ett dylikt svar, så återstår att veta hu-
 ru den kyrkomyndighet i Sverige skulle kon-
 stitueras som, utan att vara påfvedörne (pa-
 pism) och utan att vara statens eget öfverher-
 skap / hvilket hr af M. för Sverige gifvit det
 oegentliga namnet caesarepasm / likväl
 skulle stypa. Vill hr af M. att erkebiskopen
ensam skall utgöra Sveriges påfve. [?] eller örn-
 skar han att erkebiskopen jemte ett concilium
af biskopar skall utöfva kyrkomakten? —
 Äfstår han kanske intet ^{-dara} af allt detta utan
 äykar införandet af en prestbyterialform, ef-
 ter fornskriften domens mönster, der försam-
 lingarne med ecclesiastisk-demokratisk makt,
 själva efter bästa religiösa öfvertygelse valde

och tillfatta sina präster (prestbyterer), och
 desse vid gemensamma jägor sammankom-
 mo till rådsläpningar på stens möten?

Vi, som alltid fört religionsfrihetens talan,
 och som anse det kunna ur evangeliskt kristen-
 ska grundsatser, sådana de befinnas i Con-
 cordieboken, konsekvent deduceras, att stats-
 kyrka, enligt det begrepp man dervid van-
 ligen jäfter, ej bör vara, hafva för vår del och
 på ingenting emot den af hr erkebiskopen
 så illa omtyckta "caesaropapismens" bortta-
 gande. Men detta göra vi endast med vill-
 kor, af det ofoanför omnämnda första alter-
 nativet, d. v. s. att statens nuvarande ställe på
 grund af concordieboken, men till följande af
 svenska statuter existerande, öfvervalde öfver
 kyrkan utbytes mot den religionsfrihet

Sker faken icke så utan påsevärdne eller pri-
 vatvälde införas, i stället för statens, svarige-
 nom af kyrkan skulle bildas en stat i staten,
 så äro vi förmågen deremot, och förklara det
 efter vår öfvertygelse långt bättre, än såsom
 nu, regeringsmakten med riksförsamlingens
 förenad, utöfvar kyrkostyrrelsen. Vi äro också
 böda lägga en viss vikt på denna förklaring,
 emedan den står i närmaste öfverensstämm-
 melse med *Aftonbladets* uttalande i följom-
 ras (artiklarna om "den inre missionen"),
 hvori vi tillkännagäfvat, att det berömdade
 konventikelplakatet af 1726 borde försvin-
 na och dess tillämpning upphöra, men en-
 dast med vilkor af införande af en för at-
 ta lika gällande religionsfrihet och icke
 såsom speciell konnivens eller grace mot

ett virst parti af så kallade inre missionärer
 med okända tendenser, då, om en sådan följ-
 föllig och onpelig grund utöfvades, men reli-
 gionsfrångöringarna i alla fall
 gvarstodo, icke allenast en uppenbar orätt-
 visa egde rum, utan fölika den för religi-
 öns bildningen stora skada uppkomme, att
 följande öppnades för fömlige att obchind-
 dradt ja verka för mökrets sak och mot
 ett förnuftigt framskridande i den del af
 menskliga vetandet, som rör religionen,
 under det att andre, som skulle med en
 bättre och ljusare öfvertygelses bibringande
 kunna motverka ett sådant sträfvan-
 de, funne sig bundne af eliterande lagar i
 samma fall och punkter, der de föne föge
 sig fria derifrån. Aftonbladets tanke miss-

Lyddes, då den först yttrades, af en och an-
 annan som förundrade sig öfver huru vi - 2cli-
 gionsspråkets förjaktare - kunde försvara
 konventikelplakatet och vilja se det tilläm-
 padt i och för de bekanta Uppsala-nyttrederna.
 Man lätjade förbise det huvudsakliga, hvar-
 under vi yttrade jädant. På samma sätt
 störde en och annan nu vilja missförstå
 det slags försvar vi här gjort för bibehåll-
 ande af statens våld öfver kyrkan, ehuru
 vi allenast framhållit det såsom ett bättre
 än en papism, ä ena sidan, eller ett inhemskt,
 ottygadt privatvælde, ä andra - men icke
 eljest. Vi bedja läsaren taga detta väl ad no-
 tam, och gå nu vidare i det erkebiskopliga
 talet, hvarvid vi tillika skola begagna tillfäl-
 let att kaffa en och annan komparativ blick

på ultramontanismens sträfvan i det öf-
riga Europa, kardinal Wisemans affändan-
de till England, och erkebiskopens af Paris,
hr Marie-Dominique-Augustes nyligen
affgifna synkrbara mandement eller herda-
bref, hvarom ståt att läsa i *A. B.* för den 20
dennes. —

Fortf. N: 49.

Flere slag och grader gifvat af ultramon-
tanism; och för att se i hvad mån de, eller
någonting dem liknande, i Sverige vill upp-
dyka, torde det icke skada att kasta en blick
på förhållandet i det hela. Grefve de Monti-
lofiers bekanta skrift emot romerska pre-
latväldet, som utkom 1826, och som ädaga-
lägger att detta väldes system i själva verket
har till ändens att förtä både religionen,

samhället och thronen, för att på spillroarna
 af dem alla upprätta en egen eksklusiv makt,
 väckte på sin tid mycken oro i det katolska
 läget. Donalds och de Mästrers arbeten till
 ultramontanismens försvar kunde ej till-
 räckligt upprätthålla dens anseende i Frank-
 rike; så att till och med ett stort antal af detta
 lands andlige inom de högsta värdigheterna,
 kardinaler, erkebiskopar och biskopar, till re-
 geringen inkommo med en formelig aet,
 hvori de förklarade sig emot den af de frän-
 gaste ultramontanisterna uttalade åsigten,
 att den andliga myndigheten i samhället
 skulle på öfver den verldsliga, alla protestan-
 ter hållas för atheister, och hjälpa den reg-
 ring, som grundade sig på en konstitution,
 hvilken medgaf någon art religionöfrihet,

äfvenledes anses för atheistisk. Erkebiskopen
 af Toulouse, greve de Fermont Jonnière,
 liksom erkebiskopen Hyacinth af Paris, mot-
 sätte sig genom flera skrifvelser det så-
 medelst uppkomna sträfvet i Frankri-
 ke. Icke desto mindre kan man säga att pa-
 palyttemet, åtminstone sedan 1814, här
 och i andra sydeuropeiska länder, i Tysk-
 land och vid Rhon gjort stora framsteg, hvil-
 ka troligen skulle gå ännu längre, om ej
 kongregationerna i Frankrike och de så
 kallade konfessorialerna i Schweiz och Rhon-
 länderna haft den oförigtigheten att för-
 tidigt yppa några af ultramontanismens
 planer till utvidgande af påvens inflytan-
 de. Flera okloka förslag hindrade också del-
 te planer att fullt lyckas, genom den miss-

kredit, stundom ällöje, de försmäddade sina
 uppköpmän. Bårtill kunna räknas upp-
 tagen med den heliga rocken i Trier, kvar-
 till de trogne uppmanades att göra vallgatan,
 liksom åtskilligt betiende, hvarigenom kar-
 dinal-erkebiskopen i Köln Arn. von Vische-
 ring, komprometterade sig och satte kyrkan
 i strid med preussiska regeringen. Man kan
 egentligen dela ultramontanerna i tvänne
 slag: blinde och klarsende. De förra tro på
 rent allvar att hela mensklighetens, religio-
 nens och samhällenas allmänna väl står i full-
 komligt beroende af den omständigheten,
 att kristi så kallade stathållare på jorden
 eller katolska kyrkans överbiskop (påven)
 i Rom, ensam herrskar öfver christenheten.
 De sednare deremot, som i hjäl och hjerta se

härvid, hafva endast för ändamål sin person-
 liga fördel, eller ett visst ständs (det högre pre-
 sterkapets) stigande i makt, rikedom och an-
 seende, hvarigenom de skulle bäst förjåkra
 sin egen myndighet. Begge hölja sig i gudak-
 tighet och gifva till valde namn af Theokra-
 ti (gudavärde), som efter ultramontaner-
 nas mening intet annat betyder än en oli-
 garkäckt världsstyrkelse, hvari de själva ut-
 göra de regerande medlemmarne, och på-
 veftolen intet annat än det synliga högsta
 medlet till deras planers genomdrifvande.
 Saken sammanfaller i grunden med jesu-
 iternas system till vinnande af universat-
 värde. Man bör få mycket mer fasta uppmärk-
 samheten derpå, som hjälpa frågan om det
 påfviska öfverhordskapet härvid stunker un-

dan och alltfammant förvandlar sig i ett dunkelt väjande, en mörk makt, hvarom man hvarken vet hvar den egentligen residerar, eller hvilken som sitter styrande i dess innersta centrum. Det är på detta sätt som ultramontanismen i fanning står högre än "papalystemmet", liksom en jesuitergeneral kunnat i grunden vara mäktigare än påven, och i hemlighet göra gällande hvad ingen synlig thron förmådde. Också är det på detta sätt ultramontanismen lika väl kan vara till i Sverige som i andra länder. Ty i djupet af dess väjande har påven själv för den ingen annan betydelse än som mannequin; och de olika trosbekännelserna i alla länder utgöra endast en rhetorisk formel ("formula pia"), ett uttrycks sätt, ett slags narrverk

("pia graus"), påtyande att göra på Tungen allt
 efter som det i skilda ländor utfordras i
 det yttre och inför folken, för att der vin-
 na och bibehålla våldet öfver jinnena.
 Förjattare ha på påtyat, och med skäl, att ut-
 tramontanerna till och med planmedrigt
 arbeta emot själva christna religionen
 genom undertyckande af det i denna re-
 ligion befintliga ljus och allmänna rena
 kärlekfullhet, genom förvrängning af
 dess sanningar, och förminskande af dess
 inflytelse på folkens intellektuella och sed-
 liga bildning; samt att de endast begag-
 na det, som de utgifva för christendom, till
 medel för åstadkommande af en sådan
 Tungens ordning och förhållandenat ställ-
 ning, att de och deras anhang må kunna

begagna och utöfva privilegiet att herrska
 och njuta, utan att föras hvarken af stater-
 nas regeringar, de världslige stånden eller
 folken själve. Denna skildring är förfär-
 lig; men torde förtjina att tagas i beträk-
 tande och ej alldeles lemnas ur minne. —
 Det säkra är att man kan träffa anhän-
 gare och delegarne af detta mörka system
 i alla länder, emedan protestantism och
 katholisism, med alla sina sektvariationer,
 för dem hafva ingenting att säga i grunden,
 och under alla former, emedan de i själva
 verket skada både påvar, kejsare och ko-
 nungar under sina fötter. Öfverallt tala de
 om Guds sak, religionens upprätthållande
 och församlingens bästa, under det att de en-
 dast tänka på sig själva och arbeta för sina

dunkla ändamål. Öfverallt föräkra de re-
 genterna om trohet och påstå sig vara det
 säkraste stödet för thronerna: de äro det
 också i den meningen, att genom natio-
 nernas nedskällande i andligt förtryck
 och blind lydnad för hvilka bud som helst
 arbeta absolutismen i händerna. Men o-
 lycklig den konung eller drottning, som då-
 rar sig med tanken att af ultramontaner-
 na anses för annat än medel till deras egna
 planers befrämjande, eller lita på deras
 hjälp när de som bäst skulle behöfva den.
 Allrännare på hos dem de jurstar, som vä-
 ga i egenkap af regeringarnes chefer in-
 gå på beviljande af några folksfriheter;
 ty mera affjörda fiender, än ultramonta-
 nerna, gifvas ij till nationernas välgång

såsom fäderna, mencklighetent uppföttran
 till sann frihet, till ren inbördes kärlek
 och till ett verkligt lys. Huru litet på-
 varne för dem betydde, såg man vid början
 af pii IX° antråde till styrelsen: ultramon-
 tanerna voro ej långt ifrån att ^{förklara} hålla honom
 galen, då han syntes vilja gå in på en och
 annan af de nyare politiska iderna; och
 de skola nog hafva räckt sin hand till hans
 fördrifvande, om de ej funnit ett ännu jä-
 krare medel i bortvrängandet af hans för-
 sta karakter såsom vän af Italiens enhet och
 framsteg på folkgruhetens bana. Man har
 till och med talat om en i hemlighet ad-
 ministrerad dryck, hvarigenom den for-
 ne kraftgulle kardinal Mastai Ferrattis
 fysiska styrka brutits, och han nu såsom Pio

Nons förvandlats till denne bräcklige, skugg-
 rådde gubbe, som, efter hvad man sett, blif-
 vit en så lydigt redskap åt ultramontaner-
 nas politik. Huru än härmed må vara,
 lider det åtminstone ingen tvifvel, att un-
 der sista året deras förhoppningar så vux-
 it, att de vågat göra mer än en steg äfven
 i det yttre; och de hafva härigenom öppnat
 en och annan fläk af Hojan, hvarmed de
 eljest omsorgsfullt nog velat döja sig.

Ett sådant steg var dr. Wisemans utnäm-
 nande till kardinal och katolsk erkebiskop
 af Nebstminster, utan engelska regeringens
 tillstånd och medverkan. Romerska curians
 förhoppningar att änyo kunna lägga en-
 gelska och kanske slutligen en gång också
 skotska folken under päfliga siarens makt,

hade länge och väl underhållits; Sussiferma
 förberedde finna härpa och de många re-
 ligiösa splittringarna, hvarigenom Angli-
 kanska kyrkan med skäl kunde anses för-
 svagad, gäfvos stora anledningar till förmo-
 dan om en lycklig utgång på ultramonta-
 nernas planer. Emellertid bör icke glömmas,
 att den supremati öfver kyrkan, som regerin-
 gen i Storbritannien eger allt sedan Henrik
 VIII^{de} tid (egentligen från 1531) och ifrån-
 het från Elisabeths, då 1558 reformationen
 formligen proklamerades, icke står eller fal-
 ler blott och bart med hvad man kallar "Ang-
 likanska kyrkan" eller "Högkyrkan". Den all-
 männa tolerans ^{och} eller ^{samvets-} frihet,
 som herrskat i Storbritannien till följd af
 1695 års under Vilhelm III utfärdade "Act

of toleration, har väl i ena sidan gifvit råd-
 rum för en mängd olika tankesätt å ut-
 komma, och då man talar om religionen
 såsom enhet äfven till formen i ett antal
 yttre förhållanden, så kan den väl här
 anses frag; men i andra sidan har den i
 spelgva lagarne grundlagda toleransens
 vant engelska folket vid en sådan frihet
 i religionsämnenes behandling, att det
 aldrig thak underkastat sig ett nytt och från
 Rom, huru som helst utspmyckadt det må
 vara, och med hvilka gudsnådliga orda-
 lag är ultramontanerna i England, lika-
 som arnostådes, må söka att förskaffa sin
 sak ingång. Man är visserligen i England,
 likasom i Sverige, ganska frag för olika frä-
 ser - ett språk med 'unction' - ifynnerhet när

det rör sig på gudaktighetens gälds; och der, liksom här, verka archaisiska uttryck och grammatikaliska ändelser, hemtade ur det aflagda språket, till förledande af mängen, som synes tro, att den heliga anda mera bor i gamla genitiver, dativer och ablativer, än i nya; eller som öfvertrosvud anser, att bibelspråk äro mer theopneusta (inspirerad af Gud) i samma mån som uttrycksformen är grammatiskt orimlig, eller åtminstone orddig, mörk, tvetydig och derigenom skicklig att af utläggare kunna tagas till hvad bruk de behaga. Inför det högre och renare religiösa sinnet är det tillväg åtgjort, att den hel ande ingenting har att skaffa med translatorernas pragheter eller versionernas alder. Närpå triflar ingen i England. Det är hvar man bekant, *Immenskonst, konst, förenom, vägenom, tyckomen o. dyl.*

att den hel ande rike ingifvet de begge testa-
 menten hwarken ~~hwarken~~ på gammal eller
 ny engelska, ej mer än på gammal eller ny
 svenska: utan har det skett på hebreiska
 och grekiska; hwadan alla översättningarne,
 de må tillhöra hwilket århundrade som
 helst, samtliga äro människoverk. Trog-
 lidighet och sann helgelse ligga lika litet
 i det dumma som i det ofanna, lika litet i
 en effekterad gammalmodigt, som i en
 i en fört modernt. Om detta, hvar på man
 i Sverige inom åtskilliga kretzar icke synes
 vara fullt säker, vinner man deremot i
 England stundligen en allt klarare öfver-
 tygelse genom den andliga våttalighetens
 stigande renhet, till en stor del förorsakad af
 de många olika slag² framställning² af,

som skilda religionspartier utveckla, och som
 i jundermellan ej kunna räkna på framgång
 utom genom föredragets allt högre förtäff-
 lighet, enkelhet och fanning. Hugh Blair
 står der som mönster. Dertill kommer att
 de religiösa diskussioner i England icke äro främ-
 mande för någon, de väcka till föjäd af den
 store samvetsfriheten intrede öfverallt, och
 kunna hållas öfverallt: från gatan, på öpp-
 na platser, i parker, på ångar, ej mindre än
 i på gårdar och i rum. Folket deltar ofta der
 i med spänd uppmärksamhet; från den
 högte till den lägste förtär sig hvar och en
 derpå. Man låter i ett sådant land ej så lätt
 öfverumpla sig hvarken af vridna tal, på
 eller af vridna tankar. De pågående förhand-
 lingarne i parlamentet visa hvilket stöd lord

John Bull har i allmänna opinionen mot
 de romerske "curialisterna". Dessa må föka in-
 blanda den canoniska rätten och papalsty-
 terns grundsatser hur mycket de behaga
 i engelska lagarne, och försäkra det de för-
 ega stöd i sjelfva engelska författningen: y-
 ler all anledning strändar försöket mot brit-
 tiska folkets funda vet, vämjelse för religi-
 öst förtryck och vana vid dylika frågor af-
 görande. Ultramontanernes val af dr Wip-
 man var icke illa beräknadt. En vis mätta,
 enkelhet och flärdlöshet i framställningen,
 tvärmed han utmärkt, sig, kunde vinna
 mängen, som icke i England skulle hafva
 blifvit dupé på ett mera eklatant charlata-
 ner, eller låtit sig hängöras genom en i andra
 länder oföj biblisk banalism af framstående

art. Likväl förmår man äfven genomskåda
den antagna flärdlösheten. Att tvilar på
grundtankarne: så snart man känner
dem så hjälper det ej i hvilken drägt de klä-
da sig. —

I Frankrike är religionsfällningen i vi-
sa fall bättre, men i många fämre än i Eng-
land. Frankrike har haft flere skarpsinni-
ga tänkare och författare, som kämpat för
tankefrihetens sak, arbetat på förskingrande
af vidskepelsens och vantrons dimmor, men
franska nationen i det hela (dvs. med un-
dantag af några stora fäder) ligger långt
djupare i andlig förblindelse än det engelska
i folket. Tydligen härleds sig detta från brist
på den fria lust, som religionsfriheten och
vanan vid dithörande ämnens diskussion

sprida, den lethargi, förförfning och liknöjdhet, som måtte vara den vanliga följden af religionens nedfänkande till identitet med blott en hop kyrkliga bruk och ritual enhet, hafva här vida mer gjort måstornas till blindas verktyg i prästernas händer. Likväl gäller detta icke så utspjutande till Romerska stolens fördel. På grund af den 1438 afputade pragmatiska sanktionen mellan påven och konungen i Frankrike, har Galliska kyrkan sedan den tiden bibehållit en vis följfärdighet inför Rom, och denna tänktes ytterligare genom Ludvig XIV:s faktik, då år 1682 efter den mellan honom och Innocentius XI uppkomna strid om 'la Regale', eller konungens utnämningssätt till vissa kyrkliga embetsmän, en öfver-

inkommele slutligen träffades om de så-
 kallade fyra artiklarna ("quatuor propo-
 sitiones Cleri Gallici"). Genom revolutionens
 störtade påvemakten i Frankrike helt och
 hållet. Men den återupprättades, ehuru dock
 med temligen starka modificationer, ge-
 nom det mellan Napoleon och påven afflu-
 tade konkordatet. Franka prästerskapet har
 härigenom blott till en del i beroende af
 Rom, och ultramontanerne mötte 1826 ett
 icke ringa motstånd från ett stort antal fran-
 ska prelater. Franka regeringen har väl på
 det hela icke så låtit sig göra gällande och all-
 tid fatta i verket allt hvad som bör följa af
 de "fyra artiklarna", hvilka bildade Gallikanernas
 kyrkans skyddsvärd mot romerska curians,
 men den har likväl upprätthållit dem, för-

drat dessa punkters föredragande af profes-
 sörerna, och sålunda åtminstone de jure
 försvaras det för Frankrike sedan vunna.
 Ultramontanerne hafva derför också,
 såsom man tydligt kan märka på den sa-
 riftiska erkebiskopens lifva herdabrev (A. N.
 för den 20 Febr.) Junnis rådgång, att i
 Frankrike inskränka sin fyrliga verk-
 samhet till ett antal för det mesta blott
 religiösa förmaningar, utan alltför skonje-
 liga spår till den politiska syftning, som
 eljest väl vil utgöra den innersta och verk-
 liga tankens. —

Forts. N: 55.

Da vi nu från förhållandena i England
 och Frankrike öfvergå till våra egna, och till
 den frågan, huruvida ultramontanism i Sverige

kan tankas ega rum, bedja vi, för bevarande
 häraf, att läjaren behagade fäminna sig hvad
 i föregående artikel yttrades om bekäffenthe-
 ten af ultramontanernes innersta väfande,
 samt huru olika kosbekännelser icke hindra
 deras fräfvanden. Katholicism och protestant-
 ism utgöra inför dem endast yttre skillnader.
 påven sjelf är blott ett medel, så mycket mera
 då konungar och furstar af mindre grader.
 Om man föreställer sig ett sadant slags and-
 ligt eller rättare kyrkligt sijnureri, utbreddt
 öfver verlds delen, så kunna penska prela-
 ter deruti vara pecipierade lika väl som tyska,
 franska, italienska. Vi utmärka ingen bland
 vårt inhemska högre presteskap personligen
 för delaktighet häruti, men saken är i sig sjelf
 af den vigt, att uppmärksammas blickar väl för.

Genom att häftas på dem, hvilkas ställning ligger närmast till det omtalade, och hvilkas uppförande i flera fall har sin enkla förklaring i ett sådant antagande.

Man kan icke blunda för det faktum, att i Sverige på den sednaste tiden uppenbarat sig ett sträfvanne att inom, öfver eller bredvid den genom Sveriges lagar tillvarandade kyrkan upprätta en annan, oberoende af den förra, ja om möjligt, oberoende af svenska regeringen, och landets lagar i öfrigt, samt försedd med Genare, disciplinerade och styrde genom hemliga, denna nya kyrka ensam förbehållnas, statuler.

Avad var väl eljest meningen med den sk. inre missionen, sådan som planen derför här i Högomras förord utkastades, ehuru densamma

sedan mycket modifierades, när ledarne fun-
no en viss försigtighet nödig? Måne sjäffig-
sen var att skapa detta samfund ett alldeles
egit öfverhufvud, med namn af biskop eller
något annat, och som det omindres skulle bero
af Sveriges existerande kyrkolagar, som man
på tydligen hoppades aflocka regeringen stad-
fästelse på hela institutionen utan att ständ-
na dermed skulle hafva att skapa, twara af föj-
den och blifvit - der ~~at~~ faken lyckats - att den
na funktion, jemte hvad den funktionerat,
hade kommit att ligga utom våra öfriga re-
ligionslagar, alltså ur ständ att nås af landets
myndigheter?

Att faken i formen misslyckades, bevisar in-
genting emot planens tillvaro, lika litet som
man behöfver tro att den nu blifvit öfvergifven.

Svartom gifva flere tecken fullkänna, att den
 ännu klyses lika lifligt som någon sin, och att
 de egentliga ledarne endast passa på lägligt
 tillfälle för att fatta den i verket. När vi tala
 om ledarne, bedja vi läsaren påminna sig
 hvad vi och i föregående artikel yttrade om
 ultramontanernes indelande i tvänne klas-
 ser: blinde och klarseyende. Ingen betviflar, att
 att här i Sverige flere isfärrer eller högre ledare
 för den vire missionen fullhord kategorien af
 blinde men ärlige religionsman: personer,
 som af uppriktigt hjerta sträfva för saken sådan
 den angiver sig, nemligen såsom ett arbete för
 menckelighetens högre väl, christendomens san-
 na försökfran och Guds rikets fullvärd, i god me-
 ning. Dessa kunna väl aldrig göra tyddigt
 hvarken för sig eller andre, hvarjore ett så orga-

niserad, samfund, som den källamade "inne
 missionen", skulle erfordras för sådant, eller kvar-
 för ej den religionsfrihet f. u. borttagande af
 konventikelplakatet och dylika frångslagar),
 som de önskade för egen räkning, icke skulle få
 genom en allmän, för alla lika gällande lag
 utträckas till hela samhället. Men just att de
 ej kunna tydliggöra sig, tillhör deras karakter.
 Till denna klapp af visserligen i sig själv redlige,
 men skumögde författare af en för dem hjälps-
 i grunden obekant sak, räkna vi gerna pers-
 ner som dr. Mieslgrén, hr. Sjölstedt och Esten-
 berg, samt flertalet af dem allmänheten i sjöl-
 somras lärde känna i denna besyrtade affär.
 Gaudes säkert är till tvifveln klapp de böra
 räknas, som under riksdagens lopp dels gjort,
 dels underföt den bekanta motionen rörän-

de irreligiositeten i hufvudstaden och härvaran-
 de prästerskaps förmående till ett mera ritligt
 uppfyllande af sina pligter - en motion, som
 lärd^{kap} sökte sig väg till allmänna Brevärs- och
 Ekonomiskottet(!), samt äfven vid ett tillfälle
 inom Stockholms prästfällskap låtit höra af
 sig, under form af ett antal hemligen när gäin-
 de frågor: alltfammans likväl utan vidare syn-
 liga följder hittills. Det är väl rikt troligt, att den
 nre missionen flitigt antagit denna förtelädrad,
 och nu söker skaffa sig lust genom hr Forstells
 motion; men nog kan man finna, att begge
 delarne stå i sammanhang med hvarandra.
 Svårare är att bestamma hr erkebiskopens ställ-
 ning till såväl det ena som andra; och huru-
 vida han inom Sverige tillhör klasten af de i frå-
 gan på det hela blinda eller de klanföende; ehuru

dock hans upphöjda plats, bekanta lärdom och
 kända fälsförmögenheter borde göra det sedna-
 se antagligast. Man hörde i själ, att han vid ett
 tillfälle skulle hafva förmåligt förnekat det inre
 missionsväsendet, så till vida, att han hade sig ej
 vilja veta af det betydelsefulla agerandet mid-
 lemman, som en af missionsreglementets para-
 grafer tillade erkebiskopen. Konjunkturen då
 fördrade väl också detta. Men talat i Bibelsäll-
 skapet den 31 Oktober, som nyligen ståt att läsa,
 delvis i Posttidningen, helare i Tiden, och hvil-
 ket varit utgångspunkten för våra närvarande
 artiklar, angifor en icke ringa frändskap till
 hvad vi förut omtalat. Då det skildrar Cäsar-
 papirer (regeringens makt att styra kyrkan) så-
 som ett ondt, hvilket numera dock lyckligen
 skulle vara slut och förbi, så är detta i sig självt en

äkta ultramontaniska tankar. Att denna källas
sammantänkas sig med planen, för en inre
miljon här i landet, ser man af öfkiuiga ut-
tryck i det följande talet.

Vi hafva härur redan förut citerat stycket
om cesareopapismen; vi skola kviätas of upp-
taga ett par citater till. Om det hela af talet
kan man säga, att det utmärker sig för detta
slagt banala språk, der ordfällningarne äro
så inmåttade, att de, utan att städe innehålla
oriktigheter, dock innebära ingenting i sakerna,
hvar om frågan är. Sadant kallas uppbyggelse.

När man läser dessa ord:

Lynd är den enskildes och ett folks förderf.
Kjplanas ej denna och höjrs i hjertat, äro alla
förpag till den enskildes, samhällets eller vör-
dens förbättring förna och frukttlösa hugspott.

Hvad skall man väl deraf fatta för mening?
 Att säga det synd är förderf- vare sig för den en-
 skilde eller för ett folk - är ungefär det samma
 som att säga: ondt är ondt, eller: af onds kan kom-
 ma ondt. Finnes väl någon som betviflat detta,
 eller nänsin nekat det? Men själva frågan be-
 står i hvad som är synd. Under de religiösa och
 moraliska Begreppens utveckling ifrån ett lågt
 stadium till ett högre, har i alla perioder just
 detta utgjort en af hufvudfrågorna. Har icke
 en tid och ett land existerat, der det hölls för
 "synd" att äta kött om fredagen? Ett annat, äter,
 der det hölls för "icke synd" att föräldrar sålde
 sina barn åt slafhandlare? Och ser man sig
 omkring i den christna världen, måtte ej för-
 hållandet likaledes visas sig under olika ti-
 der hafva varit och ännu vara, att, ehuru ät-

vidt emot föreställningarnes rening, något vidare än en förkastelse af bildningens progression öfverhuvud, kan dock värligen tänkas i dylika sager som den efterföljande:

”Deje våldverkare, som vilja allt nedrifva, för all på gruset uppföra sina lusthot, hvad godt kunna de lara, då de Herrans ord förkasta. De djupa sår, menckeligheten sagits, inga öter, intet pläster förmår hela dem, utan allena Herrans Ord, som allting helar. Och det skall bevitna sin helbregdagörande kraft och rike komma sårängs tillbaka, ihy all Gud utfränder det.”

Förkastar väl någon Herrans ord' därför, att han vill hafva den af menniskor uppgjorda dogmläran förbättrad? Eller kan man väl tänka sig ett mera ampelt försök att identifiera

de under tidernas lopp gjorda påhittet i denna
väg med Guds ord, än då man talar på såd.

"Deſa betraktelser behöfva ſike ſöka sin an-
ledning utom oss, de ega den i våra egna för-
hållanden. Aldrig ha i vårt land ſådana ut-
tryck, ſom nu, upphäfvit ſig mot Gud, det heli-
ga och vördnadsvärda, men ockſå ſällan blif-
vit ſå allmänt förkätade. Flygblad ſara om-
kring, ſåſom de förgiftade pilarne eller deſa,
ſom föra i röret antändande ämnen, och de
förhärja otroligt omkring ſig."

Hvilken eller hvilka ſom i våra tider i ſjelf-
va verket "upphäfvit ſig mot Gud, det heliga
och vördnadsvärda," må lemnaſ ofogdt, men
ſåvida talaren har ſike menat andre, än dem
ſom ſkrifvit och arbetat emot den digra må-
ſtan af ofammankhängande, hvarken i ſkriften

eller förnuftet grundade fäktanden, dem vi
 Theologer gifvit ut för "heliga och vördnadsvär-
 da", utan att kunna hemula sina uttåg, så
 bar utgållt verkligen prägel af Kolibradoseri.

Litet längre ned kommer grinteljen igen eller
 själva den "nye missionen" till tals. Att man skulle
 dit till meningen var väl gifvit; likväl trodde
 man knappt att order skulle så oföräckt utgå-
 ga. Men talaren rådes lika litet för det, som
 för att beskriva "en roffa, som upplöser själva mu-
 rarne", hvilken i gamla testamentet äfven kal-
 las spetalyka!

Om man frågar efter hvad detta mände vara
 för en roffa eller för en spetalyka, missar man sig
 dock, om man tror talaren dermed mena det
 ruttna och dåliga i tidens varjords religiösa skick
 och sociala skick - långt derifrån! Nej, själva

begäran att borttaga roten och förbättra det då-
 liga, ändra det färrre till ett bättre: det är det
 som utgör roten! Enligt talarens logik förtej-
 nar icke sjukdomen anses för sjukdom, men
 medicinet och botemedlet deremot, de utgöra
 sjukdomen; framför allt äro herrar medici
 'väldsvarkare', och de som söka efter bästa vetu
 afhjelpa det onda, äro personer som 'fresta Gud'.
 Man igenkänner häruti det bekanta utkan-
 det om gudlösheten hos dem, som förut uppfun-
 no att genom åbteledare hindra åskan (Guds
 finger) att slå ihjel sig; och om den grofva irre-
 ligiositeten hos dem, som genom koppymning
 och vaccin sökte minska koppornas af Gud hit-
 sånda förhärjningar. Likaså stora atheister äro
 naturligtvis också de som föreslå amelioratio-
 ner i samtidens kyrkliga och politiska institutio-

ner. Det enda befunnerliga härvid är, att talaren
 ikke påminner sig, det äfven helga det flags kyrk-
 lighet och religion, twarfor han ifrå, också på
 sin tid, då det först uppkom, utgjorde en för-
 bättring från ett förutvarande sämre, följ-
 aktligen äfven vitnade om den fördömliga
 'obelätenheten' och 'förändringplustan.' De som
 här i landet införde den theologi, talaren ville
 hafva ewigt beståndande, 'frestade förmodligen
 i sina dar Gud med sin oro,' och kommo ej ihåg
 att Gud 'gifvit dem allt behöfligt till trefnad.'
 Huru illa handlade då ikke (enligt talarens
 sens) de lutheriske reformatorerne, dessa sjuklige,
 obelätne orolighetsmakare, som i början af 1500.
 talet lär ha frestat Gud med all den nyhet de
 införde, och ikke funno huruledes de hade allt
 'behöfligt till trefnad' under påfvens hägn. På

det läjaren ej må tro att vi debiterat talarern
för något som han icke sagt, må följande sty-
cke oafkortadt inglyta:

Krägen är mera än någon sin vänd till jor-
diska förvärf och mammons dyrkan, likväl
är välgörigheten stor, och vill den inre miltjö-
nen blija de christliga kärleksverken. Gjut-
ningsbegäret är obundet och aktar ej tid, mått
eller fäst; men de illa lottades billiga jordran
eller hot skrämmar och håller yppigheten i
fygeln. Det finnes en rötta, som upplöser sig-
va murarne - i Gamla Testamentet kallad äf-
ven den sprediska; en sådan fräter på vår
samhällsbyggnad, den är den fjukliga obe-
lätenheten och förändringslustan, som med
sin oro frestar Gud, hwilken gifvit oss allt be-
höfligt till befrnad."

Omedelbart efter dessa rader följa dock några ord, som märkligt nog öfverändrakta mening af allt det föregående och efterföljande i talen. Det heter nemligen:

"Men det gifvs och bland oss en sarsad släkt, som bibehåller det hädvunna goda, och tillägnar sig det bepröfvade nyvunna."

Behöfvs mera? Gifvs talaren menniskorna lof att tillägna sig det bepröfvade nyvunna så lärur han väl äfven tillåta dem någon gång och på något sätt pröfva det. Men hvad är det väl annat man önskar i vår, likasom i all förfluten tid, än att efter grundligaste omdöme och pröfning tillägna sig det nya som ifrågakommer, till förbättring, likasom att af det gamla bibehålla det goda, det må nu för öfrigt gärna vara "hädvunnet" eller ej, allenast det är

"gods," såsom talaren förutfattes. Större anspråk
 hafva inga haft, och ja vi det, äro vi säkert
 nöjda. Svarjorde utspäter då talaren sin vrede
 de ofver människorna?

Att talaren för tjugåtta måtte hafva något
 allvar med sin här gifna tillåtelse att omfatta
 det nya, lycker man sig sputa af denna tirad:

"Kyrkan, ståld på jorden och med blytjäl-
 liga människor till föremål, bli här nere inte
 fullkomlig, men hon gar fäst ^{na} der efter att erkänna
 sin uppgift." -

Kyrkan här nere är således inte fullkomlig?
 och bli det alldrig? Talaren vill följaktligen
 ej för kyrkans räkning vindicera infallibilitet?
 Efter detta erkännande veta vi i fanning
 inte huru rättigheten att progressivt söka för-
 bättra henne kan förvägras. Till hvad ändra-

måi har då talaren i det föregående stämplat
 de inom kyrkan liksom staten framåtgående
 med benämningen våldverkare, gudspre-
 stare, ordförare, obelätne, af förändringslu-
 sta intagne osv. ?

Talaren yttrar, att den på jorden ställda kyr-
 kan "går fast derefter att ernå fri uppgift". -
 Som bekant gör kyrkan själf intet, utan är
 det hennes medlemmar, som progredierande
 utträtta, att hon får der smänningor kommer
 till ernående af hvad som bör och måtte vara
 hennes uppgift. Vi äro följaktligen i detta full-
 respektat alldeles ense med Talaren; twilket vi
 med tillfredsställelse erinna.

Ur Aftonbl. 1851 N: 46, 49-55.

Äftrigt och representativt adelskap ä-
nyo förmligt, men rike med fördels fram-
gång, förparadt af Tidens.

Vi trodde rike, att den frågan skulle åter på
 allvar upptagas och ventileras; men Tidens
 hjerta, som ömar ifynnerhet för aristokratien
 forger och bekymmer, har rike med tyotnad
 kunnat förbigå ett yttrande af professor Stry-
 eu, hwilken trobekännele är följande: att
 en person endast i följd af börd tillerkännes
 högre medborgerliga rättigheter, än en annan,
 och att sådant gäller en hel samhällsklass;
 detta anse vi rike öfverensstämma med billig-
 het och rättvisa. Så utvecklade och allmänt
 kända, som de statsrättsliga begreppen nu äro,
 anse vi ej heller ett sådant förhållande kunna
 befändigt fortjara. Vi tro derför, att vår fren-

ska adeln få som ett eget stånd med personlig, blott
 på börd grundad representationsträtt sådant
 som nu, bor och skall för eller sedan förvin-
 na. Försvinnandet af den aristokrati, som blott
 höder sig på bördens följaktighet; framträ-
 dandet af den verkliga aristokrati, som är den
 personliga utmärkelens - alla svenska med bor-
 gares framgående så vidt möjligt till upplys-
 ning, förmögenhet och inflytande - se der
 hvad som alltid varit föremålet för Sveriges
 önskingar och förjattarskap!

Man kan ej gerna neka, att professor Fryxell
 uttalar sig på ett bestämt och klart sätt, och att
 ett sådant uttåg var oväntadt af Geijers mot-
 ståndare, som man trodde vara vänligt sin-
 nad emot adelns ärfviga rättigheter. Nu har
 Tiden tagit fram sin lilla klocka, och ringar

Kuammans fina idéer, för att ställa upp dem
i lagordning och se till hvad de kunna utträt-
ta på fridsfältet. Tidens fältherre har betygt
en höjd, hvarigrän han kan öfverse fina kri-
gares leder och ordna dem efter deras mod
och erkända duglighet. Till avantgarde har
han fått fördomarne; ty han vet, att de utträt-
tar allra mest här i världen.

Denna vördnad för arfvingen af ett stort
namn, af förfäders förtjenster, må kallas
fördom: vi vilja ej tvifla derom; nog af: den
existerar, påger Tiden, och vi vilja anfordra ett
främmande vittnesord deröfver: "det gifves ett
medborgnligt värde, en förtjent och vunnen
aktning, som åtföljer namn och pågäta i ans,
äfven utan att stå eller adelskap fåst på någon
lyfande betydelse dervid. En i flera leder af en

Hågs författar rättshänsyn och gagnelighet
 undgår aldrig gårdens af allmän aktring,
 den innebär rättighet dertill af samtida och
 fortplantar en skyldighet hos attlingar att för-
 vara sina fädrens ansende. Sådant är ur-
 sprunget till all börd, och samhällsfilosofens
 skall aldrig mispkänna dess värde."

Av vilken är denne märkvärdige man, som
 Tiden citerar, alldeles som de gamle Skollasti-
 kerna gjorde med Aristoteles? Jo, det är en sig-
 medikus Magnus af Pontin, som behagar göra
 anspråk på hedern och värdigheten af en sam-
 hällsfilosof; och rike gör det oss det aldrarnings,
 att han derjort erkännes af Tiden, som onck-
 ligen åtnöjer sig med ganfka modesta auktori-
 teter. —

Latom oss nu till en början ransaka litet i den

na samfundsfilosofi, för att se till om den riktiga är grundad på den analytiska metoden. Hvad är enligt hr. Pontin ursprunget till all börd? Jo, säger han, en i flera ledor fört att rättshaffenhet och gagnelighet, som aldrig undgår gårdens af allmän aktning, och fört plantar en skyldighet hos ättlingar att förvara sina fädrens anseende.

Är af Pontin förde påminna sig Folkungaätten, och vi fråga, om den icke hade börd?

Men hvar var rättshaffenheten inom den släkten, ända från Birger Järks beteende mot sina släktingar vid Herrevadsbro till Magnus Smets förhållande till sin son, som till och med synes ha blifvit förgifven af sin moder? De förfärliga 20 omerska Cesarerna hade väl också börd, men voro icke dess mindre ^{ofria} stora riddingar, och skulle

vi förtika i regerande och privata familjers arkiver och hemliga handlingar, så frukta vi, att hr Pontins lärofats svärliken skulle kunna bevisas. Det förhåller sig med den, som med en organisk kropp, som blivit angripen af kallbrand; man måste ibland skära bort både ben och lär, för att rädda det öfriga.

Men när man talar som samfundsfilosof och uppställer allmänna sätser, så får man rike utan ett slag mala conscientia tänka på användbarheten af kirurgien, som för öfrigt är en ganska nyttig konst i det menåteliga hushållssystemet.

Om en stor man finnes i en dålig åååå, så adlar han ofta hela åååå; och är väl det rättvis? Så var det med Napoleon; hans åååå har nu ganska stora anspråk, och det var hans namn,

forn satte Louis Napoleon på presidentstolen;
 men hvar äro rättskaffenheten och gagnelig-
 heten härpå äro i de flere lederna enligt hr
 Contins förutlat? När man blott söker en för-
 dom, så kommer man vanligen på framme,
 och så går det nu också troligen för det fran-
 ska folket. Hr. Contins samhällelärare är der-
 för behäftad med den adliga suttkonstens
 vanliga svaghet, att nemligen förutgått redan
 såsom bevis, hvad som skulle bevisas.

Såväl kan det förhålla sig att säga ad notans,
 att han vill, att ättlingar skola försvara sina
 fädrens anseende; och vi fråga honom, huru de
 adelskapet har kunnat bestå i de flesta slag?
 Svaret skall ett sådant anseende försvaras²
 med lika stora handlingar männe, som gör-
 de en stor faders förtjent af statens tacksamhet

eller samtidens beundran? Men huru är det
 möjligt ofta för en mindre andligen rik ut-
 rustad för? Och behöfver han blott vara en
 hederlig och rättskaffens man, för att vara
 berättigad till glansen af fadrens namn?
 Så måtte man medge, att hr af Pontin ger mig
 ena handen igen hvad han nyss tagit med
 den andra. Hr Pontin tyckes icke ~~vill~~ erkän-
 na, att slumpen, lyckans gunst och nycker,
 personliga förhållanden etc mängen gång
 kunna varit en anledning och upphof till
 adelskapet i flera städter, och att det finnes
 adliga ätter, i hvilka man icke kan uppvisa
 ett enda märkvärdigt subjekt! -
 Men skulle man icke äfven kunna kalla
 snille och utmärkta själsegenskaper för börd
 och låta dem gälla hvad de kunna? I det

faller stodo vi på en verklig naturlig grund,
 som genom människans egna handlingar
 förädlades och upphöjdes till en adlig vär-
 dighet. Det vore så mycket riktigare mä-
 hända, som man då hänförde faken till
 vår Herre och till gängen och utvecklingen
 af hans lagar, som till slutet ändå trotligen
 goia ~~g~~ gållande i världen. More den så
 kallade adliga bördens ett sammt uttryck
 af det rätta förhållandet emellan menni-
 skor, så är det väl sannolikt att den skulle,
 ju mera upplysningen och bildningen till-
 ger, mer och mer öfvergå till en nödvändig
 ho och öfvertygelse hos hvar och en. Ju mera
 man forskade i de djupa väsende och letade efter
 grunderna för de betvingande krafter de-
 ssa klarare och djupare skulle man lära sig

att inse dem.

I naturfördörningen t. ex. har man redan hunnit till ett slags system, och twarje är nästan medför förvånande upptäckter, som alltför mera besöka sammanhangen och den beundransvärda öfverensstämmelsen uti det hela, men i människo- och i hoverslden skulle deremot icke kunna tänkas en sådan harmoni? Der skulle de små krafterna helt och hållet behöfva de stora, och de utnötta hjulen och kuggarne icke behöfva förnyas, utan hela drifverket på en haltande gång endast derför, att man sade, att den mest fallan, som först användes är bättre, än den som sedan blifvit renad från slagg och fremmande tillfäster. Om någon sade oss t. ex. att det järn eller den koppars, som användes i A. brahams eller Moyses' tid, är ett greffligt eller

frickerligt järn och en adlig koppar, så skulle
man skratta honom midt i ansigtet, om vi
kunde bevisa honom, att kopparn från Sahlun
eller järnet från Öfverby är lika godt, och du-
ger lika väl till hästskor och jern, eller till
att förhyda skepp med, osv. —

Men det jurutrådet, som var i arken, må-
ke väl vara af ädlare natur, skulle vi till, wa-
ra vipt våra aristokrater, och därför öfverdrog
det med guld? Måjke! efter man så vill. Men
hvar har det tagit vägen? Dvar finnes nu ar-
ken? Det var den hedervärdaste läda, som
fanns i hela det gamla testamentet, men ic-
ke desto mindre äro alla spår deraf försvunna
i vår tid. Sammatledes är det patenterade a-
delskapet fördomarnes gyllene läda och den
tid skall komma, då det skall gå dermed jä-

som med arken: ingen människa skall kunna
 säga, hvar det har tagit vägen, om det har fun-
 nit, eller flugit bort eller blifvit förbrändt i
 upplysningens låga, som ännu alldrig varit
 klarare, än i vår tid. Och tänk, om den skulle
 bli ännu klarare, så att man i den skulle
 kunna se de finaste ädrorna och nerverna i
 fördomarnes hjerta!

Den fönuftsrentliga, ädla och berömvärda
 handlingen är det, som ädlar människan
 inför Gud, och således äfven borde göra det in-
 för världen, och att dugore påstå, att den som
 handlar ädelt och stort, fastän han vore född
 af en nästan okänd fader, icke skulle vara lika
 ädel till sin börd, som den som härstammar
 från en släkt, som i flera generationer varit
 hvad man kallar hedertlig och aktad, är väl

grundfäst. Då skulle man t. u. säga, att Engelbrekt ike hade på ädel börd, som en af våra ringaste adelsmän, sålän han fråypte Sverige från yttre slafveri och tyglade arifokrati-en så länge han lefde. Men Engelbrekts börd lög i hans svärd och hans hjerta, ty modet hos honom var en högre gåfva, så väl som hela hans öfriga andliga kraft. Kan hi af Ponsin neka, att detta aut också jörfjonas namn af ädel börd? Skaldegåfvan är också en ädel börd, och därför lefva de stora skalderna såsom minbåklighetens adelsmän, sålän vi t. u. ike känna Romeri fader och flera af de andras ens hi namnet.

Har t. u. Wallin äyft sin ära af sin för öfugt hedervärda fader? Har jonens andliga adelskap här något att bejålla med det att han var

af meriter, som fadren dragit ihop under sin
 lefnad. Hr Pontin har således jukt rättfärdiga
 den gamla riksdagsprincipen, att biskopsoner
 blefvo adlade, hvilket beklagligtvis nu ej mer
 inträffar.

Det är märkvärdigt nog att se hvad man
 gör sig för beqvär med Professor Fryxell; man är
 fä och med höflig och letar upp sina argumen-
 ten ur fördomarnes rustkammare, som in-
 nehåller så många teckens dam af föjängan
 och högmodet. Man säger t. ex. "Samhället är
 icke blott och bart en byggnad af det kallt be-
 räknande förståndet, kärntan, fantafien, flög-
 va fördomarna hafva deruti sin anpart och
 måste tagas med uti beräkningen." Såväl!
 Men skola minoritetens fördomar gälla mer
 än pluralitetens förstånd? När adelskapet blott

Fullkommer några ja; men den ofrånse bördens
 är majoritetens icke afundervärda lot, och börd-
 der, borgare och de fleste bildningens förvara-
 re och befordrare Fullhöra det oadlade gotket;
 skall då detta stickas alla sina anspråk i sic-
 kan för jördomarne och jäzången hos några
 ja? Man vill att mängden skall vara nog
 upplyst att låta den lilla adliga skaran ja
 räkna sig sina jördomar till vinst och bättnad
 på alla de andras behöfnad; men om den to-
 ra pluraliteten hade den jördomen att anse sig
 lika god som de adlige och lika berättigade
 till självskrifvet representantkap, höfvsplor
 i de högre graderna etc, som de, då skulle de-
 ras kända och fantasi anses såsom tadelvärda
 afvikelser från det rätta, och man skulle höja
 på adlarne och synka på näyan? Är väl detta

rättvis och billig? Fördomar mot fördomar,
om Sidents professor jä behagar! Vill han fö-
lata sig fördomar, så bör han vara fördrag-
sam mot andras. —

Ur Aftonbladets N° 58 för 1851.

Följ punkter om svenska Adeln.

Vi hafva i ett föregående nummer med några ord påpekat den i sig högtvriga viktiga händelsen, att hr. Aug von Hartmansdorff, i ett till Konstitutionsutskottet inlemnadt förslag till representationens ombildning, således i en officiell handling, utspettit adelns representerande sakom förskildt stånd. Detta har sin märkvärdighet egentligen deruti, att hr von Hartmans förslag likväl utgår från ständesformations-Årade han kastat hela ständsidan öfver bord, då hade ock adelns annullerande flutit som en naturlig följd af det öfriga. Men att konstitutionen ständer - och rike mindre än fem sådana: det andliga, embets-, borgare-, godsägare- och bondeståndet - samt att i en sådan konstitution ändock rike träfda tillvaron af adelsståndet jemte

de öfrige, det måste utan tvifvel erkännas i full
 lag ganska betecknande och för adelsinstituti-
 onen nedslående, då det kommer från en sådan
 man, som hr. v. H., hvilken väl ingen kan för-
 böja partiskhet emot adeln. Att för öfrigt resul-
 taterna af hr. v. St: projekt skulle kunna bli-
 va en öföppning af våra fyra stånd till de
 fem hr. v. St. uppställ, eller, med andra ord, att
 hans förslag går igenom, är väl, såsom vi redan
 anmärkt, ej ett ögonblick antagligt. Men be-
 träffande motivet till hans förslag, och såvida
 man får antaga att detta utgäte ifrån en ren
 öfvertygelse, så är det verkligen beklagansvärdt,
 att inom de sina så inflytelserik man, hvilken
 i kvinnan till den grad vitala ämnen, som i
 läroverksträgan och nu omsider i adelsfrågan,
 begifvit sig öfver på förnuftsens sida och omfat-

Sär de liberales åsikter, icke långt för detta och
 gjort det i andra, äfven på maktpåliggande
 ämnen, hvarigenom en stor del af det under
 förflutna år yppade sega motståndet från lid-
 darhusmajoritetens sida, troligen varit para-
 lyseradt. Nu kommer hr. von St. i elofte Timmen,
 och, sedan han hjälpt till att på allt upplänk-
 ligt sätt hindra eller åtminstone föröna refor-
 men, vill han själv vara med om en betydlig del
 der af! Kände man icke hr. v. St:s lynne, skulle
 man enklakt falla på den förklaringsgrunden,
 att han, genom att göra minne af adelns bortblif-
 fande, velat "captare auram popularium", då
 han i alla fall ganska väl vet, att faken inga
 följder har, och att således i den vägen ingen-
 ting sättes på spel.

En så låg bevekelsegrund vilja vi likväl ej

tro honom om. Det voluminösa arbetet, som
nyligen från hr. von St. hand utkommit i
bokhandeln och som redovisar för skålen till
hans förpaga i representationsväg, tillkän-
nagifver, såsom vi också anmärkt, en längre-
re meditation, än som gerna låter förena
sig med nyprämnda, flyjliga Raptationi-
lust. Snarare skulle man kunna tänka sig nå-
gon fanning, i det ryktet, att hr. v. St. maket
på riddarhuset redan vid förra riksdagens
börjat svigta, och nu gör det ännu mer, hvori-
genom hos honom företalningen vaknat,
om adelns olämplighet, då detta stånd dere-
mot utgjorde en pelare för Sveriges flyjständig-
het och ett grundvillkor för svenska folkets
lycka, så länge hr. v. St. deri såg ett lydigt och
villigt redskap åt sig. - Vi lämna detta emellan

Tid derhan. Hr. v. A. har visserligen i sin bok (se
 t. ex. bland annat sid. 150.) på mer än ett ställe tillä-
 tit sig lägga dåliga motiver under andras
 handlingsfati, tankar och yttringar, han skul-
 le alltså vidare än se sig betaland med samma
 mynt, om man gjorde dylikt med honom. Men
 vi äfva åti tro det bästa, och antaga alltså, åti
 allid i hr. v. A:s arbete utgått från ren öfvertygelse.
 Ware härmed för öfrigt hur som helst, så för-
 tjemas det inträffade utan tvifvel åti för fram-
 tiden antecknas. Vi hafva derför med nöje
 sati det vid sidan af hr. Fryxells öppna och vack-
 ra handling, då äfven han, efter åti i flera anti-
 gejeriska häften hafva skarpt uppträdt, emot
 "aristokrat-fördömare," dock på ett fullkomligen
 öfvertydligt sätt fullkännagifvit sin tanke om
 nödvändigheten af adelns upphöjande i vår

ka, såsom lagstiftande stånd i samhället. -

Sammänhet kan man säga, att förkylt allit mer och mer upptäklar rötan de den stora skillnaden emellan "karaktors-adel" och "bords-adel." In för förnuftets domstol är jägarna i dessa verk tillräckligt utagerad, men ett något närmare utredande och framställande af de särskilda momenterna deruti borde inte skada, såsom ytterligare jäminnelser i saken. Det må därför tillätas oss, att med bords-adelns exklusiva vännor och följaktligen genomgå följande lilla repetitionskurs, affastad i följ punkter:

I. Man har i sina teorier oflast sammanblandat karaktors-adel (personlig ädelhet, upphöjdt sinnelag, andliga förmögenheter) med den härmed uti intet nödvändigt samman-

7. hang stäende omfändigheten, att vara född af
 7. den och den (börds-adeln), med hvilken förbland-
 ning följt, att man till den sednars förvar an-
 7. fört fatser, som endast äro tillämpliga på den
 7. föna; och hvar af en helt fystem af orimlig-
 7. heter uppstaplats till bördsadelns hägn. —

7. II. Ingenting har så mycket, som börds-adeln,
 7. a. förförd den egentliga adeln, såväl till hela
 7. des begrepp och uppgättning i folkets förestäl-
 7. ningssätt, som till des historiska befintlighet
 7. och verkan inom samhället.

7. III Den egentliga adeln — ifall man här vill
 7. begagna ordet "adel", men med hvilket uttryck
 7. då förstås en i landet varande samling af
 7. de i och för karaktersädelhet, upphöjdt sin-
 7. nelag och andliga förmögenheten utmärk-
 7. taste människor — kan omöjligen^{vara} annat än

vara personlig; såsom den och i Sverige varit
 af äldre (andra till Börsadelen på tolfhun-
 dratallet instituerades), endast från hela det
 öfriga folket skild genom de omgivandes
förtroende; frän gifvid är personer genom
 allmänna länkepatiet, eller vid särskilda
 händelser genom val, då en man behöfde
 bestämmt framkallas och uppmanas till ett
 anförarskap eller annat i samhället behöf-
 ligt kall.

IV. Proti den personliga adeln bildas en samm-
 antipokrati, då man med detta ord vill förstå
 hvad dess spekielka ursprung antyder, det bä-
 stas välde; hvarför också alla politiska fattor,
 som ur denna synpunkt (dvs. utgående från
 idén om det bästa välde och angelägenhe-
 ten att hafva det i samhället) nämnas till

aristokratien förvar, allena äro använd-
bara för den personliga adeln: den i mom. 3.
omtalade. —

Färdaren förde vid efterfinnande finnas he-
la vigten af denna anmärkning. Åuru män-
ga volymer hafva icke blifvit skrifna, huru
många tal, fulla af extase, blifvit hållna för
adelsväldets bibehållande: och huru har
icke härvid till adelns förvar allt blifvit
andret, som ur hänsornas och tankarnas
rustkammars kunnat hemtas till stöd för sät-
ten om nödvändigheten af det "andligas öf-
vertag," det "ädlas makt," det "upphöjdas infly-
telse," för att dermed betrygga samhällets vä-
rde. Vi må väl fråga, om någon med fundt för-
nuft nekar eller någonsin nekat detta? Men
hvad nekar man? Jo, man ifrågasätter en nexus

emellan denna vackra premis och det deras
 dragna resultat, som adelsjögattarne alltid
 taga för gifven, med andra ord, man beträ-
 der, att allt det herrliga, och förtäffliga,
 hvaröfver man hand med så mycken unc-
 tion utbreder sig, har att skaffa med bölds-
adeln, på så sätt, att det dermed får i nå-
 got nödvändigt sammanhang, tvilket
 det deremot obetridt gör med karakters-
adeln eller den i mom. 4. omtalade fanna
aristokrati. Man kan visserligen för dennas
 betecknande utlemna ordet 'aristokrati' och
 reservera det ensamt för böldsadeln. Då fal-
 ler all aristokrati, och då förvar för den, hem-
 tad ur begreppet om det till själen ädla, upp-
 höjda och förtäffliga bli uppenbar nonsens.
 Men vill man bruka uttrycket 'aristokrati'

för det själsädda och andligt upphöjda, så mä-
^{ndat}
 the likväl då tagas efter sin lingvilitiska bety-
 delse (se ovanför) och ej efter det vanligen
 gängse bruket. - Ett stort missförstånd voro det
 för öfrigt, om man gafsade, det adelsmän,
 friherrar och grevar - liksom annat folk -
 kunna vara till karakteren ädle, upphöjda
 och förträfflige män; det påttas allenast,
 hvad hvar menniska måste erkänna, att icke
 med deras egenkap att vara födda till den
 adliga, friherrliga eller grefsliga kvalifikatio-
 nen följer såsom nödvändighet, att de hafva
 nyprämda egenskaper, och dermed föhö-
 ra det, som här utmärkes med orden "sinn
 aristokrati". Att hvad man sålunda skrifer
 och talat för adeln såsom ett afskildt stånd
 med politiska rättigheter, är följaktligen -

Så fort man för reformemangit stödjer sig på utgångspunkten om det självsäddas våld och aristokrati i denna betydelse - intet annat än ord utan mening och innehåll. -

V. Rords-adels-begreppet har, i och med att göra en falsk aristokrati gällande, satt adel och folk i harnekt mot hvarandra; då dere-mot den fanna aristokratien, (efter det begrepp för detta ord, som i mom. 4. blifvit upphäfd), långt ifrån att stå i strid mot demokrati, tillhör den såsom dess rätta blomma.

VI. Rords-adels-begreppet, såsom till sin grund satts blott materialistiskt och köttligt, enär det endast bestämnes genom födseln, har niddragit sig själva adelsbegreppet ifrån den immateriella och andliga höjd, det bör och måtte intaga, sävida då i samhället skall haf

va för rätta vigs och betydelse, eller öfver huf-
vud böra få utöfva en politisk makt.

Man kunde måhända ur svenska medeltidens historia upptäcka den anmärkning, att Adeln såsom sådan aldrig haft den immateriella och andliga betydelse, hvarom här talas. Beginnes detta fannit, så skulle deraf likväl intet annat följa, än att ordet 'adel' då böi utgå ur denna framställning, och karaktärsädelhet, eller något annat dermed liktydigt uttryck, insättas i stället. Det förde emellertid icke vara så enkelt, att 'adel' ursprungligen endast haft den lingvistiska bemärkelsen af en vigs med politiska företrädes rättigheter försedd, men blott genom födseln, bördin, perpetuerad klaps, som det nu eger. Undersökningen här om skulle nu förä ops för långt, och

för faken alldeles obekäftig; när här ej är
fråga om namnet, utan om den åtskillnad,
som bör göras mellan kyrns begrepp, bords-
adeln och karaktärsadeln: en åtskillnad,
som är fullt riktig, huru and man för öfrigt
vill kalla den sednare, samt huruvida man
i ur-historien återfinner dess hem eller icke.

VII. Då det understundom visserligen hän-
der, att af förträffliga fäder uppkomma för-
träffliga barn, ehuru detta alldeles icke in-
träffas med säkerhet eller alltid, så gvar häl-
lo genom personlighetsadeln allt det goda
börden kan medföra, när det fria förtroen-
det och valet, som omtalades i mom. 3, natur-
ligtvis fört med sin undersökning - så man
så må säga, med opinionens fråga - vänder
sig till barnen af förträffliga föräldrar, och,

i fall de begynna^s svarande mot frågans vän
 Fan, kunna äfven de bliwa mål för samma
 förtroende, som fäderna, men man undgår
 allt det onda bördn drager i fetti fötje, en är
 rike, såsom nu, blott på grund af födseln, en
 mängd karakterdålige och kunskapslöse
 personer, på hvilka förtroendet aldrig kun-
 de falla, skulle befitta någon myndighet öf-
 ver samhällets angelägenheter. —

Forts. N° 66.

VIII. Den tacksamhet, man själlan hör börd-
 adelsledamöter i Färdigen anspråksfulla or-
 dalag fordra af sin öfriga omgivning och
 hela staten för de herrliga bedrifter deras för-
 fäder utfört, befrides icke, för så vidt den är
 rättvis, rimlig och lämplig. Dertill kan höra
 vördnad och erkänsla mot hjälpa de personer,

som en gång verkligen gjorde bedrifterna,
 hvormed äfven kan följa fadant godt åt
 deras efterkommande, som är af naturen att
 böra ärfvas, t. ex. belöningar, gifna i penning-
 gar och gods, som härfor varit med rättas
 disponibla; men gränforna öfvertigas för
 en fädan facksamhets rimlighet och lämp-
 lighet, när efterkommanderne, flägte efter
 flägte, om möjligt så länge världen står, sko-
 la åtnjuta sociala undantagsförmåner,
 till andras förfång i staten, alldeles som om
 det gods, hvilket en bevisat, måtte likasom
 betalas genom onds, och med ett lidande
 för alla andra, utsträckt till värdediga
 fider. Vid fläpva denna facksamhets flägs,
 är vidare att erinra, det den kan vändas
 om. Ty mängen skulle med flät kunna fö-

säga, att dessa herrar (jämte deras barn och
 barnbarn), kvartom äro de, som stå i förbin-
 delse hos folk, och regenter för de värz, hvar-
 sin de användes och hvaruti det blev dem
 möjligt att få utmärka sig. Så låter det är-
 minstone alltid, när talet blir om oadliga,
 hvilka ju böra tackas när de se sig beag-
 nade till något, der heder eller vinst står
 att förorda? Vi mena väl om de der gamla
 anherrarne icke fullt få; vi vilja gå så långt
 i billighet, som möjligt är; vi säga derför en-
 dast, att de till häjden äro skyldige tack-
 samhet för det användande de rönte, lika
 som staten deremot till dem stod i förbin-
 delse för deras goda ståt att uppjöra sig,
 hvilket vi då kalla den motsvarande häl-
 fen; men för ingendera delen stå vi eller sta-

Ten i Sackpamhetskula hos detta herrars af-
 komlingar. Mid hjelpva de ursprungliga be-
 drifternas har historien för öfrigt ganska
 mycket att anmärka. När man genomgår
 von Stiernmans (Schbinders etc.) matrikel,
 finner man en stor mängd ätter adlade
 utan bedrifter: somlige upptagne i ståndet
 af en konungs eller drottningens nyck, till följ
 af en yrnnebt, y grundad på ringatte kullstym-
 melse af förtjont~~et~~ andra (och delje års de
 ursprunglige) inkomne på riddarhuset, när
 detta inrättades, i anledning af gammal
 häjd, när deras förfäder deltagit i den ad-
 liga räkthenskt, som Magnus Ladulas stifta-
 de. Emot de förne hafva vi ingen orsak till
 Sackpamhet; de sednares förfäder, åter, hade
 åtagit sig ett onus, för hvilket de ersattes ge-

nom adelsförmänen. Saken var dy medelt
 mer än väl gottberad under de tider, då de
 förfä herrar lejde och rustade för sin ätt, samt
 under de sednare, så länge deras efterkom-
 mande förforo att uppfylla detta onus. Nu
 har rustjenst för ätter längsedan upphört,
 men descendenterne ändock i feklar äs-
 njutit samma adelsförmäner, som deras
 förfäder, hvilka gjorde något derför. Det är
 således hela raden af dessa afkomlingar,
 som ha gva att tacka staten och de oadliga, till
 hvilkas förfång de i århundraden utöfvas
 rättigheter, utan att mer draga det mot-
 ständande onus, som ursprungligen utgjorde ve-
 dergällningen härfor. Så vi slutligen till de
 anherrar i sednare tider, som ätminstone
 för några verkliga förtjenster blifvit adlade,

så visar sig att större delen af deras bedrifter
 skete för andra länders (såsom i Tyska krig-
 en), deraf svenska namnet dock skördat ära,
 om och Sverige haft mera skada än gagn.

För att icke räkna noga, bifalla vi dock
 att få i någon facksamhet hos så beskaffade
 ankunnas, men likväl endast på det lämp-
 liga och rimliga sätt, som ofvannför blifvit
 sagdt.

IX När vår böds-adels afkomlingar kry-
 ta af det blod, som deras fäder gjutit för fä-
 derneståndet, och hvarför descendenterne
 nu vilja skoidas erkända, så påminnes, att
 ännu fleres oadliga fäders offerat lif och
 blod i rikets krig, utan att hafva bekommit
 något vedermäß, hvarken för sig eller sina
 barn. Avari ligger då skälet för den exklusiva

heder, och dermed följande exklusiva politiska rätt, som för adeln skall hemtas från förädrens utgjutna blod och offerade lif?

X Huru ån man betraktar den tacksamhet, och den skuld, hvori svenska folket sättes på sin bördso-adeln för åtskillige af dess föräders lyfande bragder (hvartida man dock billigtvis får låta bli att räkna de ånnu talrikare bragder, som bestått i dåd emot fäderneslandets); så gifvs dock intet skryts ofmakligare och enfaldigare ån när det höres från fädans adliges mun, som med drunkande ord hafva så mycket att förtälja om våra "urgamla sköldemärken", om "partisarkjortor", sedan urminnes tid blädda för svenska vapnens ära, m. m. d. oaktadt dessa hvarar tillhör utländska, svenska ätter,

tvilka med det gamla Sveriges förmän-
nen hafva intet att skaffa. Låt också vara,
att när dessa ätters upphöjdmän här i lan-
det för ett eller flere århundraden sedan
inkommo (såsom smeder, köpmän, krigsare
eller krigsmän), utmärkte de sig genom drift,
ris och berömliga förtjenster, hvar på adels-
skapet följde. Utan att föringa dessa ätters
upphöjdmäns personliga värde, hvarom dock
historien talar olika, måste man emellertid
fråga, hvad Sveriges omtalade höga förtid,
Sveriges anor, Sveriges urgamla mandom
och hugföra blod m. m. angår dem, eller gif-
ver dem för något att derom tala såsom föru?
Dessa tyskar, skottar, fransmän, engelsmän
och andre, som till en del kunnat hafva va-
rit rätt gode män för sig, liksom de stundom

Huru en del utgjorde dåligt folk, hade dock alla
 gemenfamt den egenkapen, att rike tillhöra
 hela var byggd. Man skall häpnad, då man ur
 adelsmatrikeln uppgör tittan på alla dessa
 svenska ätter. Otvifvelaktigt blefvo deras
 förfäder tillräckligt belönade, när dem rike
 blott tilläts, att, i fallan framför landets eg-
 na barn, komma till rikets bästa tjänster,
 vinna infödingsrätt och hög utmärkelse,
 samt slutligen genom adelskapet, erhålla en
 så betydlig del i sig själva den representativa
 makten. När det i och för sig själv är en grof
 orimlighet, (huru sin uppkomst blott möjlig
 under tider och regenter, då svenska folket
 varit utspulad ifrån rätten att bevaka sina
 egna örnaste angelägenheter), att en så rin-
 ga afdelning af nationen, som böids-adeln,

öfverhufvud, i århundraden egh en fjerde-
 del af hela folkmakten, så ställer sig sam-
 ma orimlighets i ännu bjertare dager när
 man befinnar att denna fjerde del ej en-
 gång utöfvats af svenskar, men till en gan-
 ska anseelig del af utländningar och de-
 ras barn. Ännu en gång sagdt: vi hafva
 ingenting emot att de inkommo i landet,
 att de naturaliserades, att de användes, och
 att de efter verklig förtjänst lämpligen belö-
 nades: men vi hafva emot då denna belö-
 ning öfverstygits i rimligtetens gränser (se
 oöfran), och vi finna det smaka bra myc-
 ket af charlataneri, när de för sin räkning
 och till och till förvar af sin politiska stäl-
 ning låta höra så många och så pompo-
 sa ord om det gamla Sverige. Har någon

på vår riksdag skal åttitiga fram och
 tala om Sveriges forntida åra, om svens-
 ska vapnen, svensket blod, svenska bragder
 — så må det vara någon af våra verkliga
 sönder: de kunna med mera säkerhet räk-
 na förfäder här i landet under ett par år-
 tusenden, än de fleste af vår adel under
 ett par århundraden; och de hafva i tytt-
 het gjort mera, uppoffrat mera, blod mera,
 arbetat mera — men efter segvarne ute och
 mödorna hemma, fått mindre än adeln.

XI. När man ordar om nödvändigheten
 af en pärskammare (en andra, en äldre),
 bestående af elementer i grund skilda
 ifrån den första kammaren, för att bli-
 da en konservativ motvigt emot denna; och
 härvid ur historien (s. ex. för 1789 års riks-

dag) vill påminnas om den nyttia adeln
 bevisat riket i återhållande väg, ja har
 dock sådant i de allra flesta fall icke be-
 stått i annat än försvarandet af de adli-
 ga privilegierna. Hvad har riket att
 tacka för en så beskaffad konservatism?
 Hvad gagn kan det egentliga folket i ståt
 och landt i det hela skörda af att detta
 åfven skulle utsträckas till framtiden?

XII. När börsadeln en gång upphör, innefar-
 tar detta på intet sätt ett beröfvande för de
 adliga släkterna af deras historiska namn.

Ingenting är naturligare, vackrare och bil-
 ligare, än att efterkommande glädjas åt
 frejdade fäder och fågnas af att kalla som de.
 Så fort med namnen ej följa politiska rät-
 tigheter af orimligt slag och till andras för-

fang, är i dem således intet annat än tillät-
 tigt och godt. Men föga öfverensstämmer det
 med förnuft och ett kristligt sinnelag, om en
 adlig afkomling känner hogmod vid tju-
 del af fjuu slagtnamn, eller tror sig hafva me-
 ra skäl att låta fjuu hjerta hälsa sig dervid,
 än bonden och twarje annan samhälles-
 medlem vid sina fädrens och mödrars namn,
 de der ej sållan utmärkt ädlare, men åtmin-
 stone oflast lika aktningsvärda människor.

Utan förriighet inser man, att här gäller
 skillnaden af att vara adel och att blott he-
 fa adel, hvilket sednare är bords-adelns ka-
 tegori, emedan den aldrig kan gifva någon
 ripsket om det föra. Likaså inser man, att så
 fort bords-adeln såsom politisk institution
 vore upphäfvon, skulle omedelbart den egeni-

liga adeln / se mom. 3) uppkomma till den myn-
dighet och politiska makt, hvarmed den be-
klädde genom allmänhetens förtroende,
uttryckt uti val till representanter eller till
utförande af kommunala befattningar.

Ärad vi här gifva namn af "den egentliga
adeln" tillhör alla folkklåder - ingen endå,
(trög eller lag) undantagen - och vill blott sä-
ga: de ädlaste, de bästa ^{inom} af dem alla. Målet kun-
de endast falla på personer, dem förtroendet
funne förtroffligast i landet; men ett sådant
måtte ej blott kunna lemnas af folket, utan
äfvén af regeringen, för de fall, då den egde
att taga ombud eller utförare af ärenden. Öf-
ta antalet af de sålunda utmärkte, bildade
massan af egentlig adel i landet, och den kun-
de, såsom anmärkt är, aldrig blifva annat än

personlig, den kunde ej ens utsträckas för lifstiden, emå en bra karl stundom blir dålig och då bör förlora den makt, twartie föreställningen om hans egenskaper kallas honom. Äfven kan den allmänna meningen hafva misstagit sig på personen; den bör följaktligen ega möjlighet att rättat misstaget.

Det huvudsakliga i ofvannämnde Förf. punkter har redan varit tryckt och utgifvit 1845 i en skrift: "Om svenska riksdagens ombildning eller Representationens frågan." Vi förmoda icke att hr v. Aratmansdorff tagit kännedom af denna skrift, som utgäit från en radikal, eller öfverhufvud deraf tagit sig någon anledning att tänka på ämnet; men vi nämna Cloté i förbigående och som en kuriositet huru det emellanåt.

händer, att alldeles samma resultat i någon
viss fråga kan räkna uppkomma från per-
soner med i öfrigt helt och hållet olika ut-
gångspunkter. -

Ur Aftonbladet N:o 62 och 66 för 1857.

Minervas ställning till Friden.

Man har under loppet af några veckor iakttagit de arguifika framgångar, hv. Svenska Minerva synes bereda sig att på någon ny tåg i det politiska farvattnet; men som hafva den ständiga olyckan att blotta den kände författares brist på grundfater, på sammanhängande tankar och på ens så mycken konsequens, att uttrycken visa en mening, som åtminstone på ytan går ihop. Detta utgör dock ingenting nytt, allt ifrån den tid, då denne författare bröt förder sin egen bana genom att kasta om i politiken, och derigenom förföra den under sina första årgångar i flera afseenden eljest förfjuntfulla tidningen Argus. När han fluttigen är efter är gjort sig till en saga öfver hela landet genom att med den mest kamelion-

tjuka natur skiftas i politiska läror, tror ingen
 läfaren mera på honom, och den hjälp han följt
 i stora ord och i oförskämdt övert mot personer,
 som tänka olika med honom, har icke bätat
 till något. Han känner tiden till den grad
 illa, att han förmodar öfversittari verka och
 att någon menniska skall anse fattigt, veder-
 lagda för det att en motståndare hjälpsbehag-
 ligt kallar dem "därskaper", "hackmat" osv. -
 Hvad vore lättare än att göra komplett hack-
 mat af hela denna numera så löjliga skrif-
 bents hela skriftställeri, om man ansåg det
 mödan värdt att behandla honom annor-
 lunda, än i förbigående och till hälften på
 på skämt. Vi hafva nyligen i en liten arti-
 kel väfat, genom hvilket nonsens han inveck-
 lat sig själv i frågan om Bondeståndets votum

rörande det Gudmundsönska representations-
 förslaget. För ett par dagar sedan visade vi,
 huru han skriflat om i projektet för Klarsval,
 som nu helt oföräntligt tillmätas lyckan, att
 få till hädan vara Samjældta, genom me-
 toden att taga subjekternas utom klaffen, i-
 huru väljarne skola fortjara att vara inprä-
 da till den, en metod, hvarigenom alltså
 klapsförslagenne äfunda, samlar öfverän-
 da. An vidare. I går föll det oss in, att i
 Minerva anmärka den nya besattheten,
 att vilja förvara Klarsval genom påståendet,
 om de Samjældta valens egenkap att för
 klapsintressena leda till samma resultat,
 hvarigenom olyckligtvis Minerva råkar be-
 visa, att Samjældta val, som hon dock icke
 fäl för sin döda, till och med för själva klaps-

intresterna måtte vara lika goda att begagna,
 som klapsvalformationen. Man skulle kunna
 undra, hvad alla dessa omflag i Minervas hof-
 va att betyda, då de innebära ett halft frän-
 gående från gamla läror, ehuru under an-
 dra ord och med det vanliga bibehållandet
 af öfversitteriets obakliga former. I grunden
 betyda väl dessa frångångar ingenting,
 annat än det hos en fallen tidning vanliga
 begäret, att så mycket som möjligt få seglas
 en smula med i vinden, utan att erkänna
 den inre nöd, som driver härtill. Likväl, om
 man skulle vara berättigad att fanka sig
 någon djupare plan under Minervas sitta
 omkastningsförför, så ligger den förmodli-
 gen i affigsten att på förhand skilja sig i-
 från den annalkande tidningen Tiden, och

sökas bilda en politisk nyans för sig själv, hvar
 igenom hon icke alldeles faller in i den nya
 ultradébuchien, och drunknar i den. Det är
 också klart att Minervas ställning genom
 ledningen Tidens uppträde måste blifva yt-
 lert bekymmersam. Tiden kommer utan
 besväret att drifva hufvudsakligen samma
 politiska läror, som Minerva i årtal ididpat,
 och hvarmed hon kunnat oafbrutet fort-
 sätta till sin död. Det är väl också ingenting
 som hindrar henne att göra det samma vid
 ledam af Tiden. Men förmodligen fruktar
 hon förlora en och annan läsare, om hon
 icke har någonting annat, att förkunna, åt
 minstone i liden omgjorda ord. Hennes sista
 laborationer i klappvalen kunna då antyda
 detta försök att ställa sig på fri bottnen, och blif-

va fäskild som möjligt ifrån den nya tidningsorganen.

Svenska Minerva lofvade redan för öfver 14 dagar sedan att skingra de ofanningar om ställningar och förhållanden inom Presestämmandet vid de sista riksdagarne, som Afsonbladet och Allhandan — Kantänka! — utspredt och hvilka ofanningar bestå der i, att dessa tidningar påpekat det notoriska factum, att den biskopliga majoriteten varit öfvervägande i Presestämmandet vid våra riksdagar. Det blir naturligtvis en smälek för en så durchdrifven besifare af hvad som helst, som den bekante skribenten i Minerva att gå i land med hvad han lofvat, men det långa dröjsmålet med detta stora arbete

börjar att oro en och annan af det vördiga
 Presbyterkapets vänner. Minerva har ju för-
 utklarat, att ju högre det uppdrag är som de
 närvarande betänkliga samhällsförhål-
 landena bjuda presbyteriet att utöfa, och
 ju viktigare den inflytelse är, som detta
 stånd är i tillfälle att utöfa, desto angeläg-
 nare är det och, att opinionerna om stän-
 dets handlingsfärd ike mispledas. (Se Miner-
 va för den 10 dennes.) Och hvilken tillfällig
 mispleddning har ej skett, då ståndets plura-
 litet vid riksdagarne blifvit skildrad såsom
 i episkopal! — Man hoppas derför att Miner-
 va ej längre uppskjuter att bevisa hvad hon
 utlofvat, nemligen att Presbyteriet icke
 står under episkopal ledning, så att världen
 icke längre må sväfvä i osäkerhet om hvad

den i förklarande fråga har att rätta sig
efter. —

Ua Aftonbladet 198 för år 1847. —

Almqvists fista artikel i Afl. bl.

Från regementspastor Almqvist.

Aftonbladets förläggare erhöi i går med posten ett bref från regementspastor Almqvist, dateradt London den 3 Juli och innehållande nedanstående skrift, med anledning af hvad som då hade kommit till Almqvists kunskap, angående de mot honom framträdde anklagelser. Oaktadt i denna skrift förekomma åtskilliga uppgifter och resonnemanger, som passa mindre väl ihop med de upplysningar hvilka undersökningen gifvit vid handen, och fastän det öfverhufvud deraf synes tydligt, som om Almqvist icke känt till hvad gång ransakningen skulle taga, hvaröfver han d. 3 d:s ännu icke kunde hafva läst protokollerna i London, så hafva vi dock ansett för en skyldighet att meddela, likasom det kan vara af intresse för allmänheten att få läsa hvad han andragit till sitt urskuldande, och hvilket han bedt de utländska tidningsredaktioner, som upptagit anklagelsen, att jemväl gifva rum i sina blad. Skriften lyder som följer:

»Förklaring».

1. I utländska blad, likasom i svenska, har jag här och der funnit de förskräckligaste och mest grämande framställningar om mig, hvilka alla måste härkomma från det sätt, hvarpå polisundersökningen i den v. Schewenska saken i Stockholm blifvit förd. Bland annat heter det, att då den förfärliga förbrytelsen (förgiftningen) var sannolik redan förut, har den slutligen blifvit satt utom all twifvel, genom ett vid visitation hos mig funnet papper. Jag kommer ganska väl ihåg huru förhållandet är dermed. Unga v. S. (sonen) kom en dag till mig och sade, att ett rykte var i omlopp, att jag skulle hafva bibringat] hans far gift, och att måhända polisundersökning derom skulle blifva. Då jag häröfver högeligen förvånades, berättade han några detaljer, som någon af hans fars domestiker anfört, och som jag aldrig förut hört det ringaste om. Ingenting var väl naturligare, än att jag måste

fänka mig om huru jag skulle svara inför polisen för att få saken klar, ifall en undersökning uppstode. Jag genomgick de i min tanka möjligen punkterna, hvaromkring saken kunde vända sig, efter den berättelse jag hört af unga von S., och jag uppsatte häröfver en promemoria. Det är den, som blifvit funnen hos mig. Man måste hafva fattat denna promemoria så, som skulle den utgöra en på förhand utkastad plan till ett påtänkt brotts försvarande; eljest kan jag ej begripa huru man deraf kunnat draga den slutsatsen, att brottsligheten vore satt utom all tvifvel genom denna promemoria. Det innebär en grym godtycklighet, att utan all grund antaga en skrift för antérieur, som lika väl kan vara posterieur, och här i sjelfva verket så var. Och blott härigenom är det likväl som man fått sannolikheten förvandlad till *visshet*!! Det är dock förfärligt. Skall jag vara brottslig — och brottslig ända till den grad att det är utan all fråga — derföre, att några personer först utspridt ett rykte om något som jag skulle hafva gjort, och jag sedermera uppsätter en skrift, hvori jag genomgår försvarspunkterna emot ett så infamt rykte?

2. Jag har också sett i utländska tidningar, att apothekaren *Keyser* i Stockholm berättat, det jag hos honom efterfrågat opium; samt huru mycket en människa kunde tåla deraf utan att dö: eller af hvilket quantum i en doge: eller så bortåt. Sammanhanget med denna anekdot är den, att jag vid den tiden (under April eller Maj) var besvärad af sömnlöshet; och då det i Roséns bröstdroppar (som jag brukade begagna) befintliga opium ej verkade till sömn, gick jag till *Keyser*, som jag personligen kände, för att få ett mera rent opium: men hvarvid jag tillika gjorde mig underrättad huru mycket man kunde taga utan skada för lif eller helsa. Denna fråga var ju högst naturlig, och just beräknad för säkerheten. Nu ser det ut, som om man vid polisundersökningen velat förstå saken alldeles i motsatt sens; nemligen, att jag önskat veta quantum satis af opium för att döda en men-

niska!! — Hvad berättigar till en så oerhörd godtycklighet i antagande af den ena förklaringsgrunden i stället för den andra?

3. Vidare påstår man, att jag velat kasta misstänka på den stackars flickan *Amanda Brandt*, för allt det hiskeliga som timat hos v. Schewen. Detta är en fullkomlig osanning. Det är gubben v. S. sjelf som från början misstänkte henne, och ofta meddelade mig sina tankar derom. Jag hörde vanligen derpå, utan att säga hvarken nej eller ja, emedan jag ej visste huru det kunde hänga tillsammans. Flere gånger försvarade jag henne; och då gubben blef för stygg mot henne, och hade i sigte att draga henne inför polisen, lät jag genom hennes bekanta varna henne att ej gå hem till gubben för att ej utsätta sig för svårigheter. Är detta att hafva velat skada eller kasta skugga på henne? Jag ville tvertom hjälpa henne. För min del tror jag, att gubben gjorde henne orätt, så mycket mer, som det han beklagade sig öfver för det mesta var inbilladt; och till en del rent af imagineradt, såsom det synes, med flit. Hit hör t. ex. talet om den »förskräckliga stölden», hvarom jag skrifvit i ett föregående.

(Almqvist syftar här på ett bref, dateradt Wangerog vid Bremen den 24 Juni, som kom hr Hjerta tillhanda för 14 dagar sedan, och hvaruti A. förklarar sin bekantskap med gubben v. Schewen och sina förhållanden till honom på ett sådant sätt, som måste helt och hållet angå A. och S. enskildt.)

(Red:s anm.)

4. Också skall jag vara *Namn-förfalskare!* — Hvad det är för ett namn, eller hvilka namn, jag skall hafva förfalskat, det begriper jag icke. Om denna infama beskyllning kan jag således icke vidare utlåta mig än att den är komplett osann.

5. Slutligen må följande allmänna anmärkning tillåtas mig. För att om polisundersökningens beskaffenhet döma af de uppgifter jag sett i tidningarne, kan jag ej annat finna, än att man, af förutfattad tanke eller fördom mot mig, i processualen gått till väga på helt annat sätt än svensk lag bjuder och menar. För

antagande af en persons brottslighet (eller ens sannolikhet dertill) erfordras antingen klara bevis, eller dock tydliga anledningar (icke en motparts blotta påståenden). — När nu de v. S:ska utskickade inför polisen begärde undersökning, och det bland annat blef frågan om mig, skulle man hafva tillsport dem:

»Har ni själf sett A. göra det eller det, hvarom fråga är?»

Nej! — (De måste nödvändigt svara nej, om de ej äro menediske.)

»Finnes någon annan, som kan intyga att han sett A. göra det eller det.» — Nej. — (Detta svar är, utan antagande af mened, lika afgjort.)

Alltså existera inga vittnes-bevis, eller andra klara bevis (så fort man ej vill gå till väga med uppenbar godtycklighet, såsom genom antagandet af den hos mig funna uppsatsen såsom någonting graverande, hvilket den alls icke är; se ofvan).

Nu till *anledningarne*.

Härvid brukar man taga i betraktande om den ifrågavarande personen gjort sig känd för sådant, eller annat brottsligt förut? Är det fallet här med A.? — Nej.

I frågan om anledningar, är det sedan det viktigaste att eftersinna motivet. Existerar här något motiv, något skäl, för den ifrågasatta personen (A.) att hafva velat eller ens önskat v. S:s död?

Omöjligt. Jag kunde på denna död ingenting vinna, men väl förlora*). Hvilket motiv, eller hvilken annan anledning kan då upp tänkas, hvarföre jag skulle vilja begå en så hiskelig gerning? Hämnad? Jag har aldrig haft något att hämnas på gubben v. S. — Hat? Hvarföre skulle jag hata denne gamle man, som visserligen i åtskilliga fall är obehaglig och ogerna tvättar sig, men derföre omöjlig kan blifva mål för hat. — Svartsjuka? Ännu omöjligare.

När följaktligen inga klara bevis och icke heller några upptänkbara anledningar gifvas, huru kan man då, utan att trampa både lag och förnuft under fötterna, ej blott hos mig finna förgiftningsbrottsligheten *sannolik*, utan till och med *satt utom fråga*? Det

*) Se härom mera i mitt bref till hr polismästare Stråle.

återstår i hela saken intet annat än det v. S:ska partiets obestyrkta påståenden, förmodanden och infall. Skulle jag vilja, så vore för mig ingen svårighet att uppräknade personer, mot hvilka långt plausiblar miss-tankar kunde riktas. Men jag nämner dem icke ens till namnet, emedan jag anser dem oskyldiga; och jag tror, att i fall gubben v. S. verkligen kommit i beröring med gift, detta då har den grund som jag uppgifvit i mitt bref till hr polismästar Sträle.

Men hvad är då egentligen orsaken — kan man fråga — hvarföre man tagit mig så förfärligt för hufvudet i denna sak? Gruaden härtill är ingen annan än den, att jag gjort en utländsk resa, och icke ännu kommit tillbaka för att svara i polisen, hvilket man tycker att jag borde.

Det är således hufvudsakligen härom jag har att utlåta mig. Första skälet till resan har jag i ett föregående bref omtalat: det behöfver jag icke nu vidröra. Det viktiga är, att säga, hvarföre jag icke sedermera brädstörtade, och äfven med förlorande af andra göromål, återkom. Se här orsaken dertill:

Till en början måste man observera det viktiga, hvarpå man i opinionen alls icke synes tänka, nemligen, att jag än i denna stund ingen juridisk skyldighet har eller haft, att inställa mig i polisen, såsom aldrig dertill kallad. Det är väl sant, att man förmodligen, sedan jag afrest, skickat för att kalla mig, men ej träffat mig. Sådant har ofta händt med folk, och kan ännu oftare hända, sålänge det ej är fria människor anbefaldt, att enkom sitta hemma och vänta på kallelse. Men då jag var afrest, utan att vara förut kallad, var jag således alldeles icke afviken. Juridiskt att tala, berodde det blott på mig sjelf att komma in till polisundersökningen, eller icke.

Jag skall nu öfvergå till det moraliska eller högre skälet, hvarföre jag ännu icke infunnit mig.

Jag är fullkomligen öfvertygad, att, såvida icke svensk rättegångsordning skall brytas och en ny stiftas för att enkom förderfva mig (hvilket jag alldeles icke tror vara den nuv. aktade polischefens mening), så måste hela den v. S:ska undersökningen och ranssakningen, i hvad den rör mig, abutera till alldeles ingenting, såsom ej stödd på något. Detta måste blifva slutet, såvida ej lagförtrampning skall förutsättas; och detta slut måste lika väl, förr eller sednare, inträffa, antingen jag är närvarande i polisen för att höra på alla de v. S:ska personernas obestyrkta och (såsom ogrundade) obestyrkbara påståenden; eller om jag icke är det, då hr polismästaren lika väl af de nämnda personerna kan höra och utröna deras brist på giltiga grunder.

Men se här skillnaden emellan om jag nu genast hemkomme, eller ej. Emedan jag ögonblickligen blifvit utskriken öfver hela landet såsom saker till

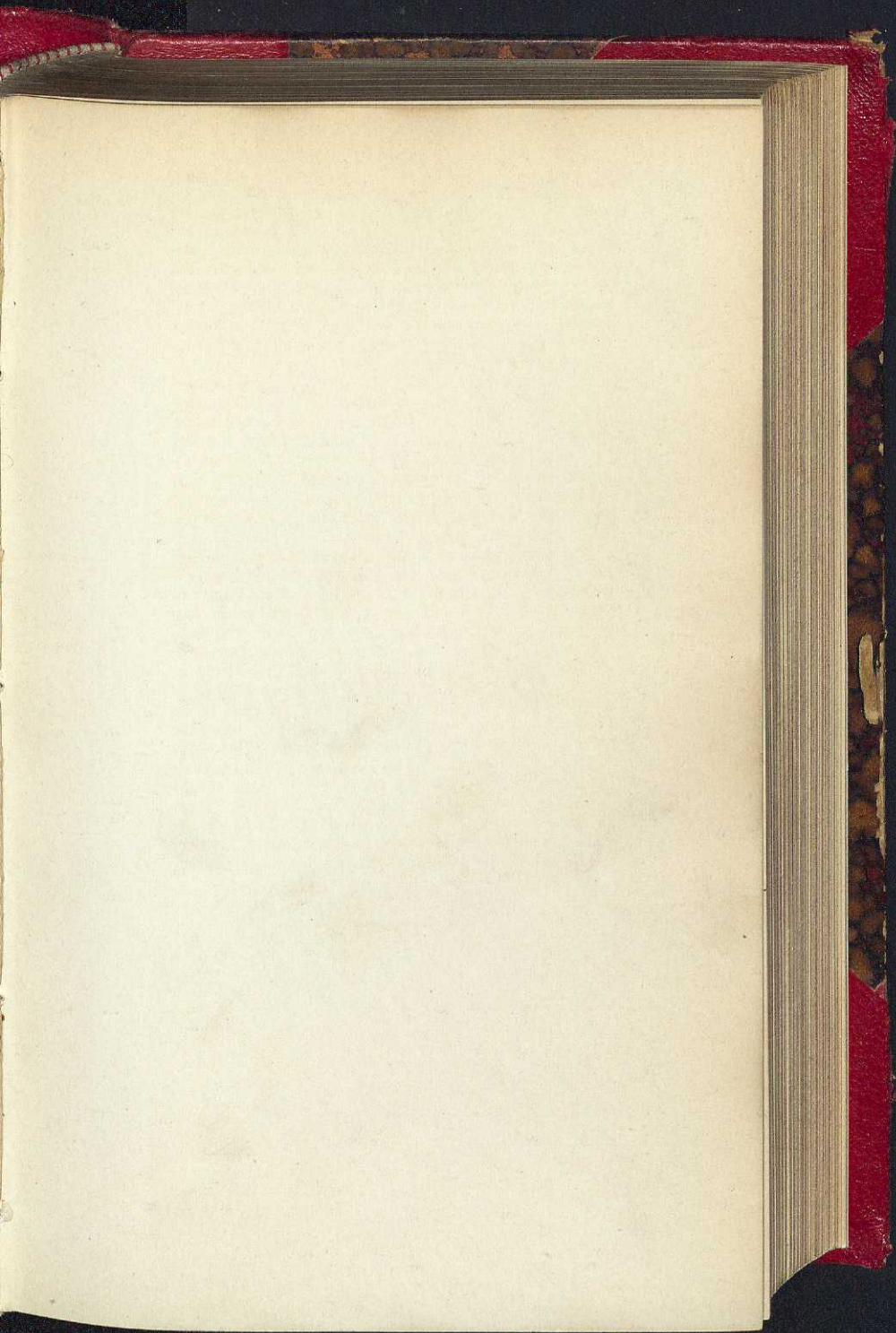
giftblandning, stöld, namnförfalskning och kanske ännu annat som jag icke hört af, men som man lätt kan påfinna när man har god vilja till dylligt; så befinner sig för närvarande allmänna tänkesättet i anseende till mig i ett slags raseri, ett rus, som för mig redan haft de menligaste följder. Hvad skulle hända, om jag genast inställde mig? Då man i ransakningar vanligen rättar sig mera efter den förfärliga rubriken, än efter sakens egen sanna grund (som först utredes under målets gång), så skulle jag, såsom citerad för de horriblaste brott, insättas i ransakningscell, och der, sysslolöst och gagnlöst, försmäkta så länge de v. S:ska personerna hade något att tycka, eller så länge vederbörande funne för godt. Vore min person nödig för utredningen, så borde jag underkasta mig det omtalade obehaget att sitta som ransakningsfånge, gå mellan vakt o. s. v.; men då jag, enligt det föregående, visat, att så icke är, torde jag kunna göra någonting bättre.

När det hemska och förfärliga oväder rasat ut, som nu ej blott i Sverige, utan, efter hvad jag finner i utländska blad, äfven i en stor del af det öfriga Europa stormar emot min person, vid hvars namn man icke skyr att fästa de mörkaste epitheter: när hela detta rus afdunstat, och man upptäckt grundens nulitet, hvilket ej kan dröja länge, skall jag återkomma för att i min ordning blifva kärande part. Efter man tycker så mycket om att draga folk för rätta, torde det icke vara obefogadt af mig, att, när tider blir, instämna åtskilliga som besinningslöst och utan bevis skyllt sin nästa för tjufnad, giftblandning och namnförfalskning, och som då lära komma att stånda samma ansvar, som de sjelfve yrkat. Detta är det juridiska af saken. Det moraliska onda, som de beredt mig och mina stackars hemmavarande, är oberäkneligt, och för mycket upprörande att vidare nämna.

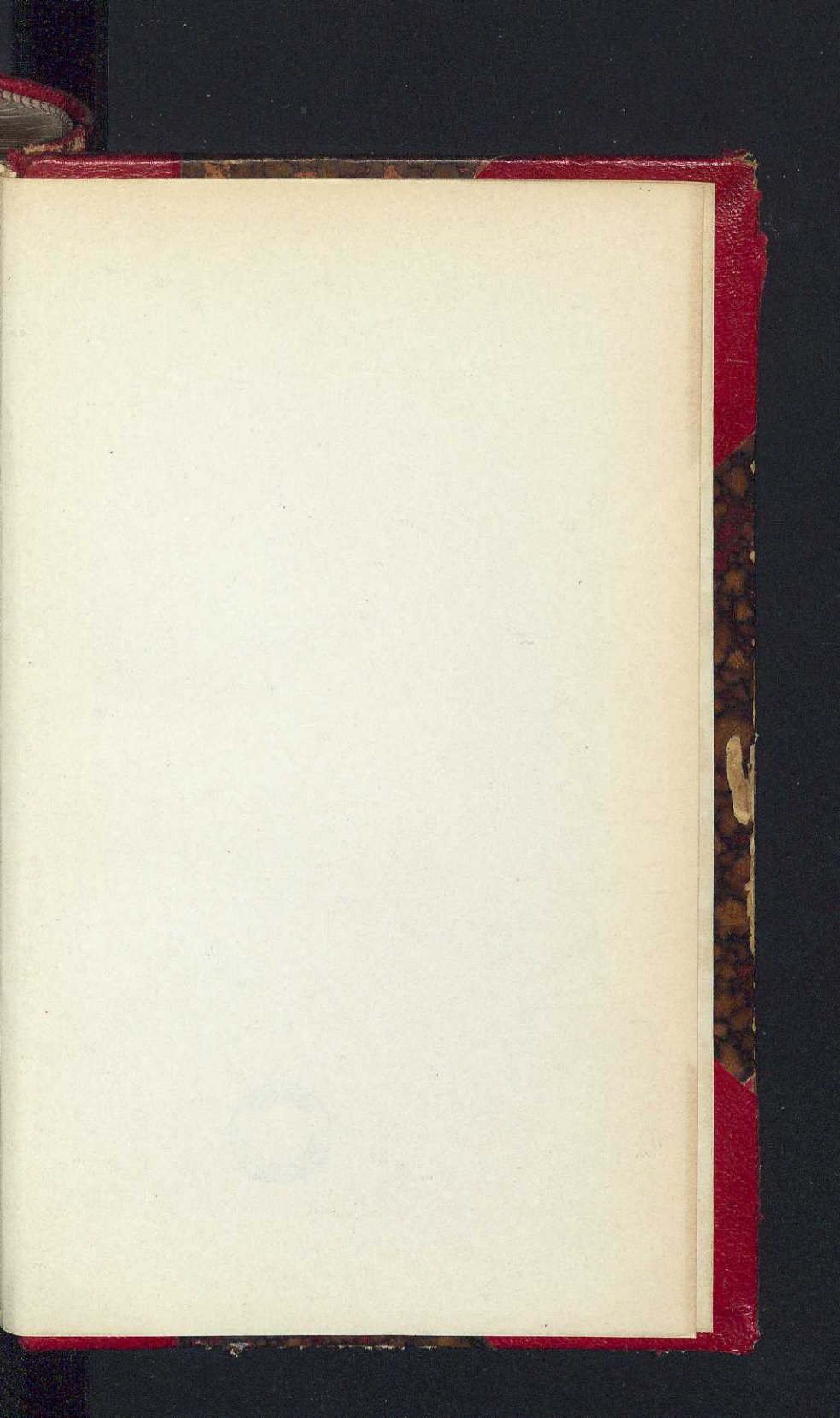
London den 3 Juli 1851.

C. J. L. Almqvist.

Apt. Bl. 23/7. 1851.

F. BECK & SON
Bokbindare
STOCKHOLM

